

INNEHÅLL

1. SAMMANFATTNING	4
2. INTRODUKTION	6
Bakgrund	6
Syfte och metod	7
3. BARN ÅK 3 OCH 5	8
4. UNGA TJEJER	10
Kartläggning	11
5. FÖRENINGAR	12
Min plats	13
6. VERKSAMHETER I HOVSJÖ CENTRUM	14
Framtidens centrum i Hovsjö	15
7. FASTIGHETSÄGARE	16
Löpsedlar 2036	17
8. SLUTSATSER	18
9. REKOMMENDATIONER OCH MEDSKICK	20
Dialogprocessen	21
9. BILAGOR	22

ARBETSGRUPP

Rapporten är framtagen av Landskapslaget. Dialogprocessen har skett i samarbete mellan Landskapslaget och Södertälje kommun, stadsbyggnadskontoret.

SAMMANFATTNING

SAMMANFATTNING

Medborgardialog är en metod att ge boende och verksamma möjlighet att delta och få inflytande i stadsbyggandsprocessen. I detta PM sammanfattas resultatet från en medborgardialog som är del av utvecklingsarbetet med Hovsjö 2036. Dialogen ska också bidra till kommunens arbete att verka för social sammanhållning och hållbar utveckling i samhällsbyggande. Syftet var att involvera de boende och verksamma i processen med framtagandet av strukturplanen för Hovsjö.

Medborgardialogen utfördes under hösten 2018 på plats i Hovsjö på uppdrag av Södertälje kommun, med stöd av Landskapslaget. För att nå en bredd av boende och verksamma i Hovsjö beslutade stadsbyggnadskontoret att rikta arbetet mot fem olika grupper: barn, unga tjejer, föreningsaktiva, representanter från verksamheter i Hovsjö centrum, samt fastighetsägare i hela stadsdelen.

Dialogaktiviteterna var anpassade till respektive grupp, både till metod och ämne. Dialogtillfällena med barn, unga tjejer och

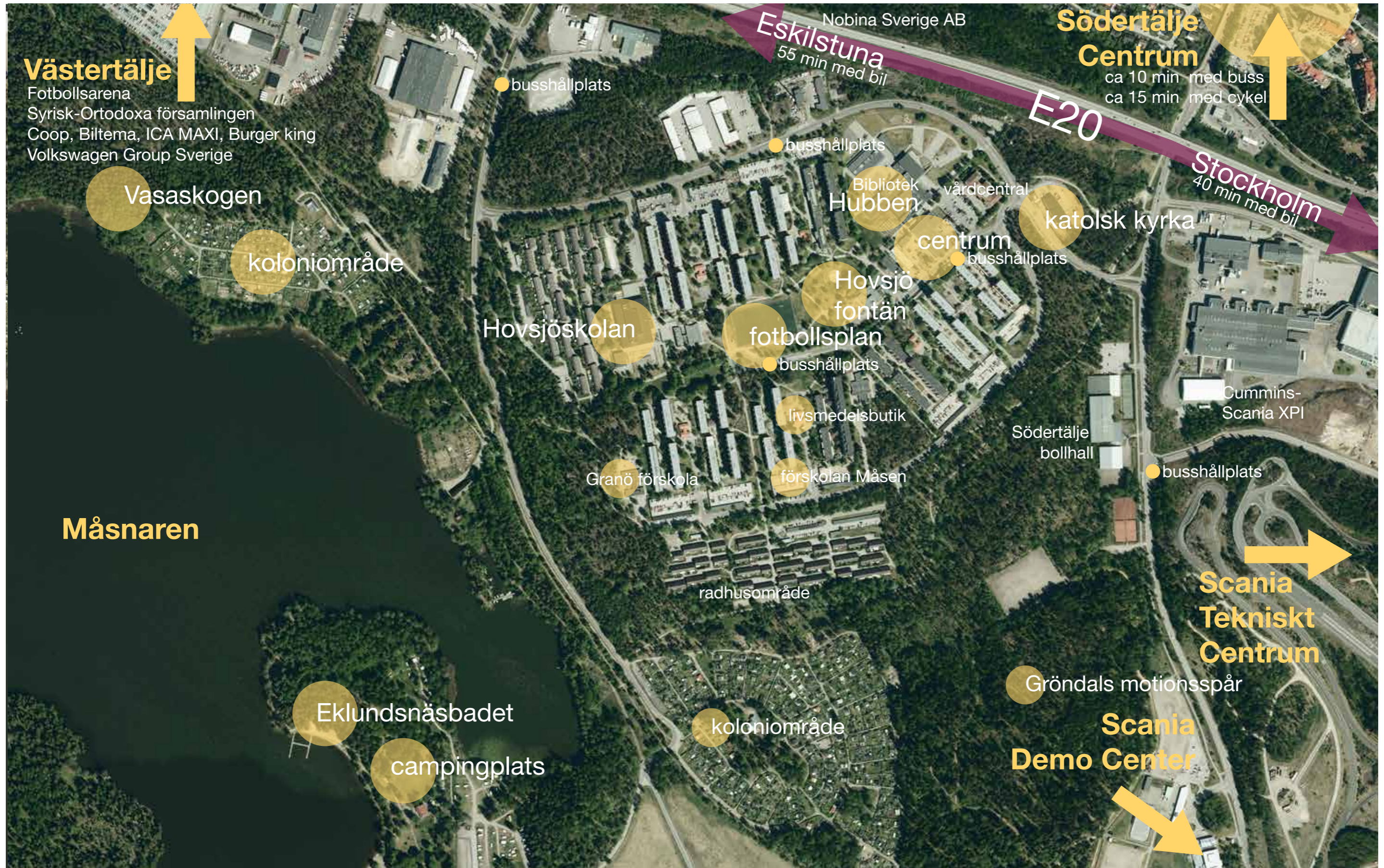
fastighetsägare var välbesökta, medan föreningar och verksamheter var svårare att nå och samla. Dialogen med barnen skedde på Hovsjöskolan medan övriga dialoger hölls på Hovsjö Hub. Delar av materialet ställs ut i Hovsjö Hub i början av 2019.

Resultatet visar på ett engagemang och stolthet för området. Hovsjö Hub utpekades som en viktig mötesplats, framför allt hos barn och unga tjejer, men även hos en rad olika verksamheter och organisationer som huserar i hubben. Flera barn och unga tjejer möts också hemma hos varandra då många bor i Hovsjö. Kyrkan är en viktig mötesplats dit många åker på söndagar.

Trygga gång- och cykelvägar inom området och till omgivningen efterfrågades från samtliga deltagare, likaså behovet av mötesplatser, lekytor och en tydligare koppling till vattnet. Skyltning och bättre visuella kopplingar föreslås. Det finns många otrygga utrymmen, bland annat i centrum. Där finns stor potential att komplettera med fler aktiviteter, sittytor och lekutrustning samt att utveckla centrum med butiker och verksamheter som lockar besökare från hela Södertälje.

Närheten till naturen och sjön Måsnaren uppskattas, men de gröna ytorna bland bebyggelsen behöver förbättras och fräschas upp. Trots att Hovsjö omges av grönområden är det få som har kunskap och platskännedom om dessa. Koloniverksamheten har funnits länge i Hovsjö och bär på en stor platskunskap, men verksamheten saknar viss kontakt med de boende.

Generellt är majoriteten av deltagarna positiva till en utveckling av Hovsjö, men en gemensam vision för området saknas delvis idag. Ett bättre samarbete och plattformar för möten efterfrågas av framför allt föreningar, verksamheter och fastighetsägare. Genom fortsatt närvaro och aktivitet i området kan visioner utvecklas och den gemensamma berättelsen kan fortsätta att utvecklas.

INTRODUKTION BAKGRUND

BAKGRUND

Södertälje kommun har beslutat att det ska byggas 20 000 bostäder i kommunen fram till år 2036. Som del i detta har stadsbyggnadskontoret fått i uppdrag att ta fram strukturplaner för de områden där möjligheten till bebyggelse utreds. Ett av dessa är Hovsjö, och arbetet med strukturplanen har pågått under hösten 2018 och beräknas färdigställas under 2019.

Strukturplanen ska tas fram i dialog med hovsjöborna och aktörer i området. Därför hölls dialogen tidigt i processen.

I detta PM har dialogen sammanställts. PM:et utgör ett kunskapsunderlag till strukturplanen för Hovsjö 2036 och till kommande planering.

DIALOG I SOCIALT HÅLLBAR STADSUTVECKLING

I all stadsutveckling är delaktighet och inflytande viktigt för att åstadkomma en hållbar samhällsutveckling. Detta har Södertälje kommun tagit fasta på i Översiktsplan 2013-2030 där det står att kommunens samhällsbyggande ska fokusera på hållbar utveckling, social sammanhållning och stärkt dialog med medborgarna i stadsbyggnadsfrågor.

Plan- och bygglagen, som reglerar kommuners planläggande av mark, vatten och byggande, säger att kommuner, i avväg-

ningen mellan allmänna och enskilda intressen, ska främja en ur social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper.

Det är av särskild vikt att barn får komma till tals i planeringsprocesser, då de har begränsade möjligheter att påverka sina villkor och föra fram sina åsikter än vuxna. FN:s konvention om barns rättigheter, Barnkonventionen, antogs av FN:s generalförsamling 1989 och är ett rättsligt bindande internationellt avtal som slår fast att barn är individer med egna rättigheter – inte föräldrars eller andra vuxnas ägodelar. Bland annat fastslås att barn och unga har rätt att framföra sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör dem. Regeringen har beslutat att göra FN:s Barnkonvention till svensk lag från och med januari 2020 då regeringen anser att barnkonventionens starka ställning behöver tydliggöras och att ett barnrättsbaserat synsätt ska ha stort genomslag i rättstillämpningen.

Att medborgare kan vara delaktiga i utformandet/ användandet av staden upprätthåller demokrati och ökar människors delaktighet i och tillit till samhällets processer. Delaktighet och möjlighet till påverkan motverkar utanförskap och segregation, vilket ger möjlighet att skapa ett resilient samhälle där medborgare känner tillit till sig själva och andra.

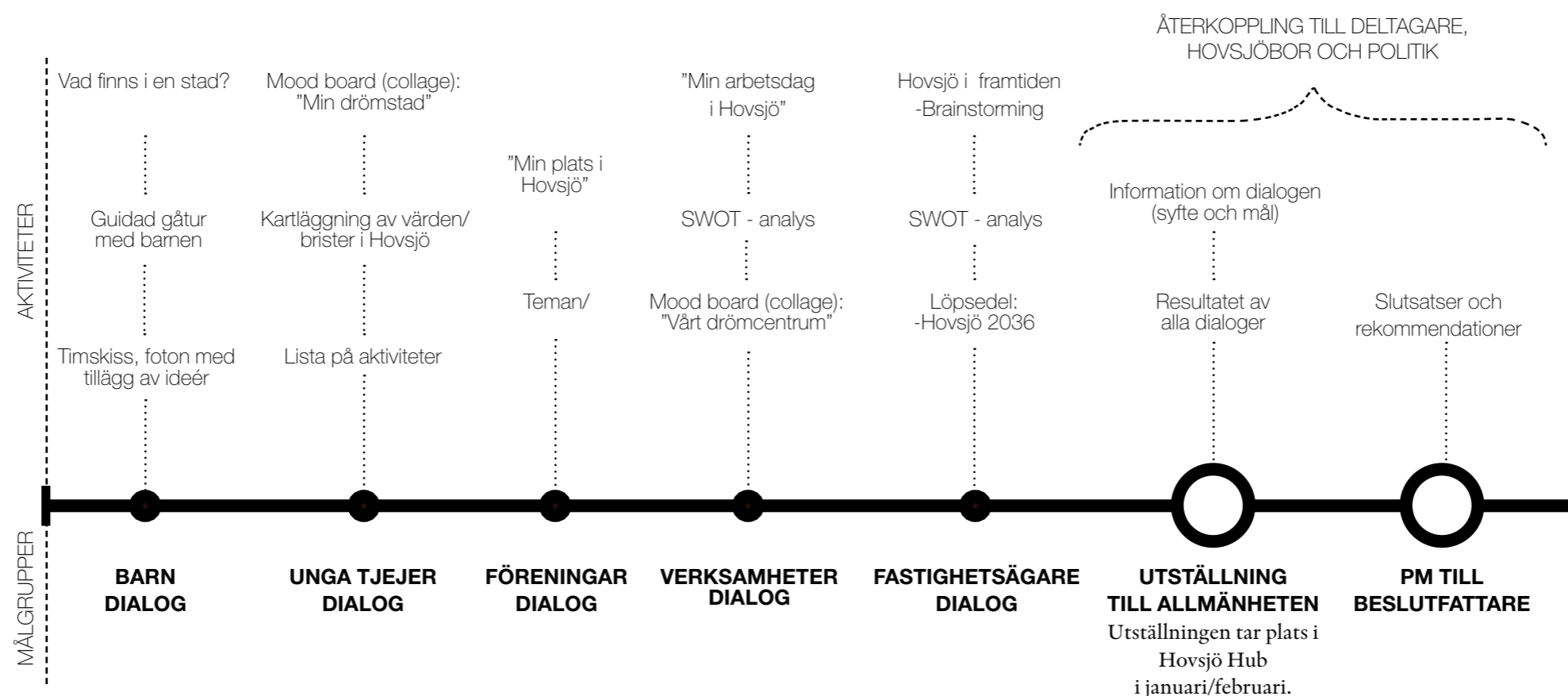
Hans Abrahamsson skriver för Urban Mistra att:
”Lokalsamhällets hållbarhet handlar om samhällets förmåga att reproducera sig själv som en fungerande samhällsorganism

– en plats där människor vill leva, bo och arbeta i dag och i framtiden. Här handlar det mycket om ett samhälles förmåga till att hantera alltmer komplexa problem. Denna förmåga är också beroende av individernas självkänsla, deras möjlighet till att förstå sammanhangen och att själva hantera den situation i vilken de befinner sig. Diskussionen leder därmed snart över till frågan om social sammanhållning – dvs de faktorer som får ett samhälle att hänga samman. Här handlar det om människors relationer till varandra – social tillit (socialt kapital) där inte minst det civila samhällets roll är av stor vikt” (Putnam 1996).

Att i dialog med medborgare och aktörer bedriva stadsutveckling på ett sätt som stärker sociala nätverk och skapar transparens bidrar till den socialt hållbara samhällsutvecklingen och till demokrati.

Dialog i socialt hållbar stadsutveckling är en viktig del för att uppnå en integrerad stad och ge värden till det vardagsliv som levs och kommer att levas i framtiden. Därför är dialog en process som utvecklas över tid där deltagare bjuds in att ta del av de gemensamma drömmar och visioner som finns. Genom denna medborgardialog har deltagare och arrangörer tillsammans börjat skapa den gemensamma berättelsen.

INTRODUKTION SYFTE OCH METOD

SYFTE

Syftet med medborgardialogen är att involvera de boende och verksamma i framtagandet av strukturplanen för Hovsjö. För att ta fram strukturplanen behöver kommunen utgå från en kunskapsinhämtning från medborgarna som har bäst lokal-kännetid om vardagslivet, det vill säga hur området används, vilka behov som finns, hur de boende och verksamma vill att området ska utvecklas på sikt osv. Medborgardialogen är därför en förutsättning för att nå målet om en strukturplan för Hovsjö. Medborgarna ska också ges möjlighet att komma med synpunkter.

METOD

För att nå en bredd av boende och verksamma i Hovsjö beslutade stadsbyggnadskontoret att rikta arbetet mot fem olika grupper: barn, unga tjejer, föreningsaktiva, representanter från verksamheter i Hovsjö centrum, samt fastighetsägare i

hela stadsdelen. Aktiviteter med de olika fokusgrupperna har genomförts under november och december 2018.

FOKUSGRUPP BARN

Syftet var att bjuda in barn i Hovsjö till att påverka sin omgivning samt samla in kunskap om hur barn upplever Hovsjö utifrån sina behov. Kunskapen kan sedan användas som input till strukturplanen. Barn har tidigare varit en grupp som fått begränsad möjlighet att höras och synas i stadsplaneringen och det är viktigt att belysa barnperspektivet i samhällsplaneringen.

FOKUSGRUPP UNGA TJEJER

Studier i andra kommuner har visat att unga tjejer generellt sett är underrepresenterade i den offentliga miljön, kommunen ville veta om det även förhöll sig så i Hovsjö och vad unga kvinnor behöver för att både vilja och kunna ta plats i det offentliga rummet. Det offentliga rummet är en plats för

alla och det kan därför krävas ökad medvetenhet om olika målgrupper vid planeringen av utemiljöer för att säkerställa att det blir en plats för just alla och därmed följer de globala målen om ökad jämställdhet.

FOKUSGRUPP FÖRENINGAR

Med vetskapen om att det finns flera föreningar i Hovsjö ville kommunen bjuda in till en gemensam fokusgruppsdialog för att synliggöra att det finns många olika hjärtefrågor och behov. Troligtvis finns det även olika uppfattningar om området. Dialogen hade som syfte att dels informera om kommande strukturplan men också skapa förståelse för olika hjärtefrågor och synliggöra eventuella intressekonflikter.

FOKUSGRUPP VERKSAMHETER I HOVSJÖ CENTRUM

Det är en stor tillgång för Hovsjö att ha ett levande centrum med flera olika verksamheter. Av den anledningen var det viktigt för kommunen att hålla en dialog med verksamhe-

terna i Hovsjö centrum för att kartlägga behov och förutsättningar, men också för att lyssna in hur centrum bör utvecklas och eventuellt förändras.

FOKUSGRUPP FASTIGHETSÄGARE

Områdets befintliga fastighetsägare är en grupp med möjlighet att påverka området på både kort och lång sikt. Kommunen ansåg därför att det var viktigt att ge dem möjlighet att nätverka och bidra till att skapa en gemensam målbild för hur framtidens Hovsjö kan se ut. Syftet var också att informera om bostädernas kulturmiljövärden, vad är viktigt att bevara och vad går att förändra?

BARN HOVSJÖSKOLA ÅK 3 OCH 5

METOD

Plats: Hovsjöskolan ÅK 5, ÅK3

När: två tillfällen, ett den 19e- och ett den 26e nov 2018

Antal deltagare: 20 barn ÅK5, 20 barn ÅK3

Ålder: 8-11 år

Två besök skedde under skoltid tillsammans med lärare; ett besök tillsammans med elever från ÅK3 och ett med ÅK5. Workshopen bestod av 3 aktiviteter:

1- Vad finns i en stad?

Barnen fick fundera själva och berätta vad som finns i en stad t. ex .skola, park, busshållplats, samtidigt som allt de så ritades upp på en whiteboardtavla.

2- Guidad gåtur

Barnen delades upp i mindre grupper. Tillsammans fick de ge en guidad tur i Hovsjö och visa sina favoritplatser samt platser de tycker mindre om.

3- Timskiss

Utifrån foton tagna i Hovsjö fick barnen, en och en, rita sin vision för Mitt Hovsjö. Barnen fick själva välja vilka bilder de ville rita på och ritade saker de ville lägga till eller ta bort. Sessionen avslutades med att barnen fick berätta vad de hade ritat.

BEFINTLIGA BRISTER

- Saknas ordnad plantering av träd och blommor
- Mycket nedskräpning
- Saknas platser för barn på torget, t ex lektytor
- Avsaknad av lekplatser för olika åldrar (mindre barn och äldre barn)
- Cykelparkeringar saknas i hela området
- Kopplingen till skogen och sjön är otydlig
- Brist på offentliga toaletter
- Läskiga ”tanter och gubbar” skapar otrygghet på gångbanor, torg och bostadsgårdar
- Det finns ingenting att göra i Hovsjö (om man inte gillar att spela fotboll)

HOVSJÖ I FRAMTIDEN

- Plantera träd och blommor vid målpunkter som t.ex. Centrum och hubben
- Bättre stråk och kopplingar
- Tryggare och tydligare övergångsställen
- Flera platser med olika teman där ungdomar och äldre barn kan umgås, sitta och vara utan att nödvändigtvis leka
- Lägre hastighet i bostadsområdet och bilfria miljöer nära bostäderna
- Fler cykelparkeringar
- Bättre torg med lekpark och annan utrustning som t ex bänkar, papperskorgar och cykelparkeringar
- Bättre skötsel vid sjön
- Mindre ytor för bilparkering. Bilarna ska vara mindre synliga
- Fler aktiviteter

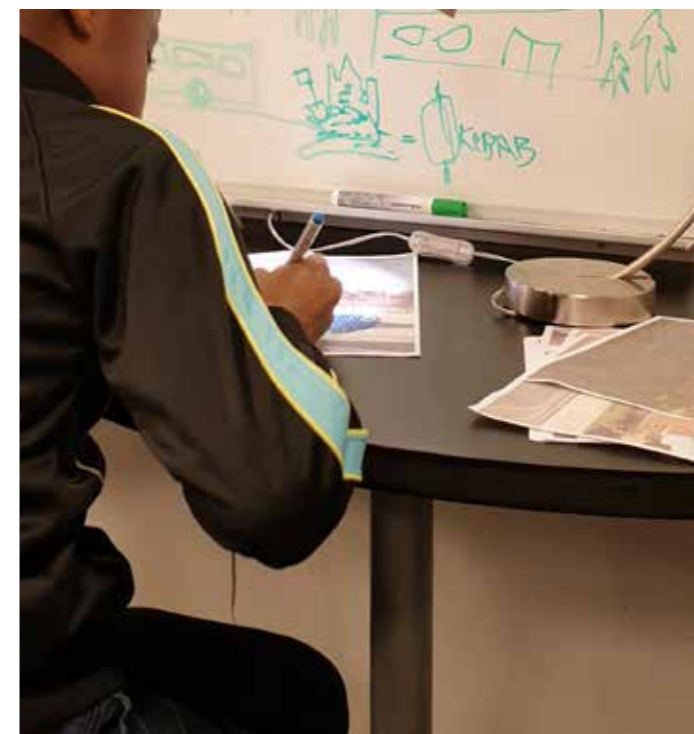
VARDAGSLIV

Majoriteten av barnen som deltog i dialogen bor i Hovsjö.

Efter skolan brukar de oftast vara hemma hos varandra. En del ses även på bostadsgårdarna och leker. Hovsjö hub är en favoritplats där de brukar samlas för olika inomhusaktiviteter. De aktiviteter som finns tillgängliga i hubben är mest inriktade mot killar. Tjejer hänger hellre med varandra i soffgrupperna eller träffas i biblioteket.

De utomhusaktiviteter som erbjuds är få, men fotbollsplanen är populär bland de som gillar att spela fotboll. Många hänger runt fontänen under sommaren, men de tycker att det är jätteskräpigt både runt fontänen, i centrum och längs gångbanor. Gångbanorna kring parken och genom bostadsgårdarna är bra att cykla på. Några av barnen, fr.a. killar, utövar även parcour där det finns utmanande tak och redskap att träna på.

Många av de barn som deltog i dialogen är bortresta på som-

RESULTAT

BEFINTLIGA VÄRDEN

- Hovsjö Hub
- Biblioteket
- El Sistema
- Kaldeiska kyrkan
- Skolidrott och fotbollsplanen
- Kiosken på torget
- Fontänen är en viktig samlingsplats både för barn och deras familjer
- Varandras hem och bostadsgårdar
- Sjön under sommaren

maren, men för de som är hemma är badplatsen och sjön populära. De flesta tycker att vägen genom skogen och skyltningen till sjön Måsnaren är otydlig och otillgänglig. De flesta tar hellre bil hit.

För att ta sig till olika målpunkter åker barnen buss, går eller cyklar. De som cyklar nämner att det är svårt att hitta på grund av otydliga cykelvägar. Det saknas även cykelvägar som leder till barnens målpunkter så som till fotbollsträningar eller andra fritidsaktiviteter, samt till vänner som bor i närheten.

Många av barnen poängterar en brist på ytor där de kan vara. Det är en brist på lekplatser och miljöer som tilltalar dem, där det finns blommor, träd och där det är fritt från nedskräpning. En önskan är att utveckla torgytan och komplettera med lekutrustning och en plats där barnen kan vänta medan deras föräldrar handlar. Torget saknar utrustning för barn som t ex bänkar, cykelparkering och lekutrustning.

En viktig målpunkt för de flesta av barnen är kyrkan. Dit går de tillsammans med sina familjer varje söndag. Vägen till kyrkan är otrygg och för att komma hit behöver flera av barnen korsa trafikerade vägar. Många av barnen föreslår trafikljus och tydligare övergångsställen.

SLUTSATSER SAMMANFATTNING

- Barnen saknar lekplatser i Hovsjö och platser där de kan vara och utmanas i leken. De träffas oftast hemma hos varandra eller i Hovsjö Hub. Många bor i Hovsjö, har nära till varandra och skolan och har bra koll på området.
- Hovsjö Hub är en mycket omtyckt plats bland barnen. Hit kommer de både på fritiden och under skoltid för vissa lektioner.
- De är stolta över Hovsjö men poängterar problem med nedskräpning, slitna möbler, trasig belysning och otrygga stråk.
- Till torget går de ofta med sina föräldrar, men de saknar en plats att leka på medan föräldrarna handlar.
- De flesta åker bil, buss eller går till olika målpunkter. De gillar att cykla men det är svårt att hitta och cykelstråken är otydliga och otrygga.
- Kyrkan är en viktig mötesplats

"Staketet runt fotbollsplanen skulle kunna göras lite roligare"

"Soptunnorna är för små, många förstår inte att man skall slänga skräp här"

"Det är roligt att spela basket. Det skulle behövas fler basketplaner"

"Skulpturen är populär. Här kan man sitta medan man väntar på att mamma handlar"

"Den öppna gräsmattan mellan hubben och parken är tråkig"

"Mycket av utrustningen är trasig, både cykelställ, bänkar och belysning"

"Fontänen är fin, men det är ofta skräpigt här"

"Det finns inget att göra på torget, ibland hänger det läskiga killar här"

"Man skulle kunna göra något kul på torget utanför hubben"

UNGA TJEJER

METOD

Plats: Hovsjö hub

När: 17 nov 2018

Antal deltagare: ca 30-40 tjejer

Ålder: 12-17 år

Workshopen hölls i två olika pass under Gärizdagen i Hovsjö hub. Deltagarna bestod utav tjejer i blandade åldrar varav en stor del bor eller har bott i Hovsjö eller är bosatta på andra platser i närheten. Workshopen bestod utav tre aktiviteter:

1- Kollage

Tjejerna fick göra kollage över hur de vill att Hovsjö eller en stad ska se ut. Till material fanns tidningar, en mängd bilder från offentliga miljöer både i Hovsjö och resten av världen, pennor, post-it lappar, klistermärken m.m.

2- Kartläggning av Hovsjö

På en karta över Hovsjö fick tjejerna markera ut favoritplatser, bra platser, platser som har potential eller platser som är obehagliga/läskiga. Dessa markerades ut med på en karta medan de berättade vad de gillade och ogillade med platserna.

3-Vad gör du i Hovsjö?

Tjejerna fick fylla i en matris och berätta vad de gör i Hovsjö. Matrisen var uppdelad i aktiviteter för de olika årstiderna samt olika tider på dygnet.

RESULTAT

BEFINTLIGA VÄRDEN

- Hubben (Caféet och Fritidsgården)
- Biblioteket
- El Sistema
- Kyrkan
- Skolidrott och fotbollsplanen
- Kiosken på torget
- Fontänen som samlingsplats både för barn och deras familjer
- Varandras hem och bostadsgårdar
- Eklundsnäsbadet

BEFINTLIGA BRISTER

- Dålig belysning
- Torget är läskigt
- Skolgården skulle kunna förbättras med fler ytor för äldre barn
- Finns inte så mycket att göra
- Mörk och tråkig väg ner till sjön
- Skogen är läskig för att den är tät och mörk
- Området är skräpigt

HOVSJÖ I FRAMTIDEN

- Aktiviteter för fler runt fotbollsplanen
- Fler aktiviteter på fotbollsplanen
- Rent och fint
- Rolig belysning
- Mer färg på marken och överallt!
- Fler mysiga platser att hänga på
- Laddningsstationer för telefoner utomhus
- Fler sittplatser
- Plats där bara tjejer får vara
- Sjön under sommaren

VARDAGSLIV

Majoriteten av tjejerna bor i Hovsjö eller har kompisar i Hovsjö. Efter skolan spelar många musikinstrument på El Sistema och hänger på hubben. Flera av tjejerna går även på andra fritidsaktiviteter i Södertälje som teater eller fotboll. När tjejerna är på Hovsjö hub hänger de mest i caféet, fritidsgården är mer för killar. Men även caféet kan ibland upplevas som om att det tas över av de många äldre män som sitter där och fikar. Flera av tjejerna lyfter även biblioteket som en plats de tycker om. Om de hänger utomhus går de mest runt i Hovsjö och pratar. En del av tjejerna menar att det inte finns några platser för tjejer att hänga på i Hovsjö, killar tar ofta över eller kommer och stör.

På somrarna hänger tjejerna vid Eklundshovsbadet, antingen med sina familjer eller med kompisar. En del går dit men uttrycker att vägen är mörk och tråkig. När det är där med familjen tar det oftast bilen dit.

Tjejerna verkar oftast känna sig trygga i Hovsjö. När det är mörkt upplevs vissa platser som otrygga. En tjej säger att det finns många kriminella i Hovsjö och att laddningsstationer utomhus skulle vara bra så att hon kan vara säker på att hon alltid har en laddad telefon, vilket får henne att känna sig tryggare. Majoriteten av tjejerna verkar trivas i Hovsjö och uppskattar närheten till varandra och att man känner många.

SLUTSATSER SAMMANFATTNING

- Hubben är en viktig samlingsplats för tjejerna där de känner sig hemma.
- I utemiljön efterfrågas framförallt kreativ belysning, mer färg och mysiga platser.
- Det finns inget stort utbud av aktiviteter för tjejer i Hovsjö.
- De flesta ses och umgås mest med varandra hemma eller på hubben.
- Hovsjö har många otrygga utrymmen och stråk.

UNGA TJEJER KARTLÄGGNING

VAD GÖR UNGA TJEJER I HOVSJÖ?

RESULTAT OCH TID DÅ AKTIVITETEN UTFÖRS:

- Fika, hela året, dag och kväll
- Volleyboll, eftermiddagen
- Plugga, hela året, dag och kväll
- Dansa, framför allt på vintern under dagtid
- Hänga med vänner, hela tiden
- Åka till Geneta och träffa kompisar, framför allt på dagtid. På sommaren kan de ses utomhus.
- Vara i stan (Södertälje centrum), hela året, dag och kväll
- Vara på El Sistema, dagtid under skolverminen
- Vara på skolgården, under skolverminen
- Snacka "Tjejsnack", alltid
- Vara på fritidsgården, under kvällstid
- Fritids, under eftermiddag/kväll
- Bada, em/kväll under sommaren
- Hovsjö hubb, hela året dagtis och kvällstid
- Gymnastik, dagtid under vår och sommar

Deras favorittid på året är hösten och våren, då många är bortresta på sommaren.

KARTLÄGGNING AV HOVSJÖ

Kartan visar favoritplatser, bra platser, platser som har potential eller platser som är obehagliga/läskiga utpekade av de tjejer som deltog.

Många nämner torget som otryggt. Hovsjö hubb är populär. Potential finns kring fotbollsplanen och skolan. Många pekade även ut Eklundsnäsbadet som sin favoritplats.

Tjejerna på Gärizdagen pekade ut olika platser i Hovsjö.

FÖRENINGAR

METOD

Plats: Hovsjö hub

Datum: 26 nov 2018

Antal deltagare: 4 st

Föreningar som deltog: Måsnarens koloniträdgårdsförening och Eklundsältets koloniträdgårdsförening (övriga inbjudna föreningar var frånvarande)

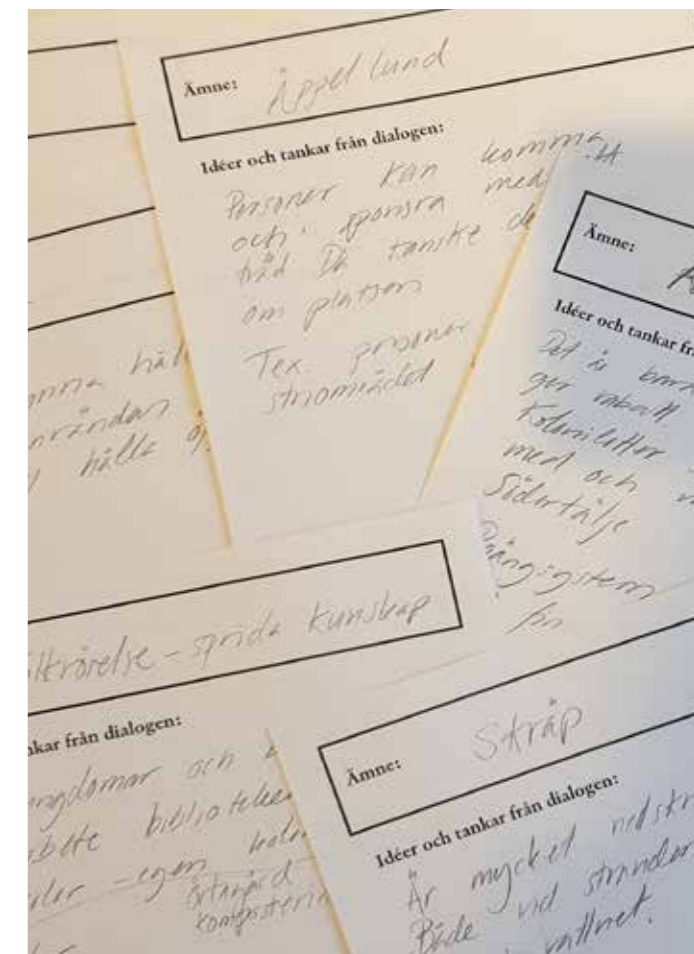
Workshopen skedde i Hovsjö hub och bestod av två aktiviteter:

1-Min plats

Deltagarna fick berätta om något i Hovsjö och skriva några rader om varför de valde just den berättelsen/platsen. Dessa markerades sedan på en karta.

2-Ämnen/knäckfrågor

Deltagarna fick tillsammans välja ämnen i relation till befintliga och framtida värden i Hovsjö. Ämnena diskuterades sedan i gruppen.

RESULTAT

BEFINTLIGA VÄRDEN

- Skogsområden och Måsnaren
- Tillgängligt för allmänheten
- Måsnarenleden längs med sjön

BEFINTLIGA BRISTER

- Skräpigt
- Problem med vattensjuk mark hos koloniområdena och Eklundsältet då björkar har tagits bort
- Brist på kommunikation och samarbete med andra aktörer

HOVSJÖ I FRAMTIDEN

- God skötsel och underhåll
- Tydliga cykelstråk till natur och vattenområde
- Tydliga stråk som kopplar till viktiga målpunkter
- Ökade samarbeten mellan föreningar och skolor, förskolor, Hubben m. m.
- Gemensamma projekt med skolor och ungdomar
- Gemensamma projekt med aktörer som bidrar till en bättre ekologisk miljö

VARDAGSLIV

De föreningar som närvarade under dialogen kommer från de två koloniområden som ligger i Hovsjö. De båda föreningarna tycker om området, och uppskattar sin förening och miljön kring Hovsjö. Flera har varit aktiva inom koloniträdgårdsföreningarna i många år och har god kunskap om områdets historia och utveckling. De två föreningarna ligger placerade med närhet till Måsnaren och är tillgängliga via cykelvägar. Gång- och cykelvägen upp till Hovsjö bostadsområde är lång och medlemmarna i kolonistugeföreningarna använder hellre skogsstigar och genvägar om de ska ta sig till Hovsjö centrum.

Inom föreningarna råder god stämning och de har en väl fungerande struktur. På senare år har flertalet nya medlemmar tillkommit, framför allt barnfamiljer från Södermalm.

Den ena föreningen är öppen för allmänheten och utan stängsel medan den andra föreningen har valt att stängsla in sitt område av en historisk tradition. Båda föreningarna har dock försökt att ta kontakt med skolor och förskolor i Hovsjö och är öppna för att sprida och dela med sig av sin kunskap.

KNÄCKFRÅGOR

Belysning; en av deltagarna tycker att belysning kan ses som en nackdel då personer som inte bör vara i området kan lockas dit. **Lönn;** ett ovanligt exemplar av en gammal lönn (ca 200–300 år) finns i en av koloniträdgårdarna som behöver vård. **Djurhållning;** skulle kunna hålla landskapet öppet kring Måsnaren. **Äppellund;** en äppellund skulle kunna anordnas där personer och företag från hela Södertälje kan sponsra med varsitt träd. Detta skulle kunna skapa en känsla av omhändertagande av platsen. **Studiecirklar;** Koloniföreningarna ordnar studiecirklar för att informera och diskutera olika ämnen. Ett förslag är att sprida kunskap och möjlighet till ett hållbart leverne genom att t. ex. informera om Södertäljes unika rabatt för arrende vid ekologisk odling, samt ett poängsystem för hållbara lösningar osv. **Sprida kunskap;** de båda föreningarna är intresserade av att sprida kunskap och möta ungdomar och barn från bostadsområdet, samarbeta med förskolor och bidra med pedagogik vad gäller t ex fåglar, odling, kompostering m.m. **Nedskräpning;** Nedskräpning är ett stort problem. Parkeringen används ofta för dumpning och området längst vattnet är ofta skräpigt. Sommarjobbade ungdomar på kommunen skulle kunna anställas för att hjälpa till med städning osv.

SLUTSATSER SAMMANFATTNING

- Båda föreningarna tycker att grönområdet och vattnet har ett väldigt högt värde men mer belysning, skötsel och underhåll behövs.
- Föreningar satsar på ekologisk odling och strävar efter att höja kunskapen om just detta hos sina medlemmar.
- De vill även sprida kunskapen vidare till skolelever och allmänheten. Men det saknas ett bra samarbete mellan koloniträdgårdsföreningarna och andra aktörer som t ex biblioteket, skolor, kommunen osv.

FÖRENINGAR MIN PLATS

1-Skogen är jättevacker. Man kan promenera där men gångvägen är inte så tillgänglig.

2-Måsnarens koloniträdgårdsförening (83 stugor) är äldsta koloniområdet i Hovsjö. Den har inget stängsel och är tillgängligt för allmänheten som kan passera igenom området. Föreningen föreläser om ekologisk odling och vill gärna samarbeta med olika aktörer i området för att sprida kunskap.

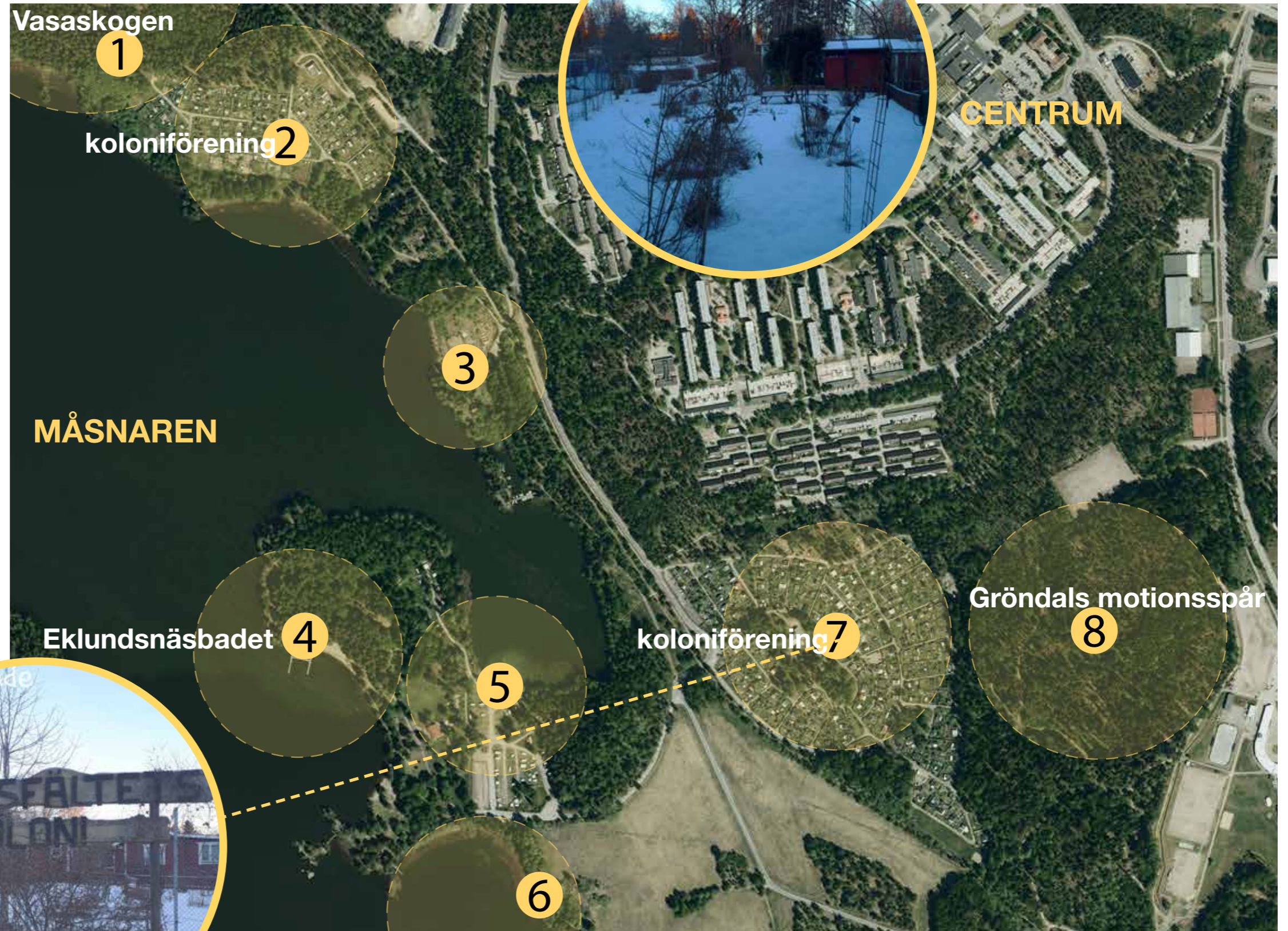
3-”Fin plats med ett historiskt värde”. Här fanns en herrgård med ett annex och fruktträdgård, men nu är det sophögar. Föreningen hoppas att det inte ska ske någon bebyggelse här. Det är lite trafik under sommaren, och inga bilar som kör för fort. Bättre cykelvägar behövs.

4-En badplats och grillplats med fantastisk utsikt. Tyvärr finns det mycket skräp här.

5 och 6- Fint natur och vattenområde, en härlig promenad längst med vattnet, där det är lätt att nå vattenlinjen.

7-Eklundsfältets koloniträdgårdsförening (173 stugor): koloniområdet är tryggt och välordnad. Här gick järnvägen en gång i tiden här, man fick inte ha någon bostad nära järnvägs spåren. Banvallen är idag en cykelväg. Mest fokus ligger på ekologisk odling. Kolonistugorna saknar elektricitet.

8- Skogen är fin, men inte riktig tillgänglig.

Kolonisterna pekade ut viktiga platser i Hovsjö som de uppskattar och gärna använder.

VERKSAMHETER I HOVSJÖ CENTRUM

METOD

Datum: 27 november 2018

Deltagare: Telge Hovsjö (förvaltare), Telge Hovsjö (arbetsmarknad), Telge Hovsjö, Hovsjö fritidsgård, MAP2020 Coach, Polisen, Kulturskolan (El Sistema), Hovsjö Bibliotek
Övriga inbjudna verksamheter var frånvarande.

Workshopen tog plats i Hovsjö Hub och bestod av fyra aktiviteter:

1- Min arbetsdag

Deltagaren fick skriva ner en berättelse med rubriken "Vad jag gör under en arbetsdag i Hovsjö"

2- SWOT-analys

Deltagarna delades in i mindre grupper och fick tillsammans göra tre SWOT-analys. En över dagens Hovsjö, en över Hovsjö om tio år och en över Hovsjö 2036. I en SWOT-analys identifierar man svagheter, styrkor, möjligheter och hot. Sessionen avslutades med att grupperna fick redovisa vad de kommit fram till.

3- MOOD BOARD (kollage)

Med hjälp av referensbilder skapade deltagarna ett kollage som visade hur deras drömcentrum skulle kunna se ut.

4- Avslutning

Summering och diskussion kring vidare arbete och möjligheter till samarbete mellan verksamheter.

- Dåligt rykte påverkar investeringsviljan
- Dåligt rykte påverkar självbilden hos boende
- Tomma byggnader i centrum
- Bristande underhåll
- Flera tomma ytor nära centrum som saknar funktion

HOVSJÖ I FRAMTIDEN

- En ny, inbyggd galleria som ett nytt centrum
- Fler mötesplatser för vuxna, ungdomar och barn i centrum
- Lokaler till event så som barnkalas och lekland
- Ett centrum som kan profilera sig och locka besökare från hela Södertälje
- Ett Hovsjö med fler blandade boendeformer t.ex studentboende
- Förbättrad koppling till Östertälje station
- En tydlig kontakt med vattnet
- Centrum skall kännas fräscht och vara byggt med kvalitet
- Centrum ska spegla Hovsjös identitet på ett positivt sätt
- Hovsjös gröna och öppna karaktär ska bevaras

VARDAGSLIVET

Hovsjö centrum har stor potential att utvecklas och locka både Hovsjöbor och besökare från andra områden. Det finns ett stort engagemang och en vilja att förbättra torget och dess

verksamheter och plocka fram det bästa ur Hovsjö. Verksamheterna tror att det finns en potential i områdets mångkultur som går att ta tillvara på, till exempel traditionellt hantverk och matkultur.

De flesta av deltagarna tar sig till Hovsjö med bil och är inte boende i området. Många av de representerade verksamheterna är baserade i Hovsjö Hub och har nära kontakt med varandra. Deras vardag består till största del av möten och många uppskattar en lugn promenad under fikarasten. Verksamhetsutövarna kring torget saknades under dialogen men de erbjuder ett varierat utbud så som frisersalong, matbutik, kiosk och restaurang.

Kring torget och hubben finns idag många otrygga hörn och mörka ytor, torget är slitet och behöver uppfräschning. Hovsjö Hub är en viktig målpunkt och här finns en rad olika verksamheter idag, de har anknytning till kulturverksamhet, bostadsbolag, utbildning och mentorskap.

Centrumets befintliga styrkor skapar god möjlighet till utveckling, t. ex. de stora och öppna ytorna, närhet till kollektivtrafik, närheten till hubben, samt befintligt serviceutbud. Idag upplevs centrum som nedgången och slitet med dålig eller trasig belysning och dåligt skyltat. Hubben som är en viktig plats för många av verksamheter ligger placerad bakom torget och är till stor del skymd från Björnögatan.

Hovsjös dåliga rykte avspeglas till viss del i centrum som upplevs som ett tillhåll för kriminella gäng. Detta riskerar även att seriösa verksamheter och butiker undviker att etablera sig här.

Samtidigt finns en stor vilja att förbättra centrum och stora möjligheter att locka investerare. Det finns en vilja från deltagarna i dialogen att göra centrum levande och nyscha dess utbud för att locka besökare från andra delar av Södertälje och Stockholm.

SLUTSATSER SAMMANFATTNING

- Hovsjö Centrum har stor utvecklingspotential
- Centrum behöver rustas upp
- Det finns många mörka ytor och otrygga hörn
- Hovsjö Hub är ett viktigt nav för många verksamheter
- Hovsjö centrum behöver rumsligt och visuellt få en starkare koppling till sin omgivning, t. ex. genom skyltning.
- Genom att utveckla centrum kan Hovsjös rykte förbättras, centrum kan bli en attraktionspunkt för hela kommunen
- Många av de som arbetar här uppskattar närheten till natur och grönområden

RESULTAT

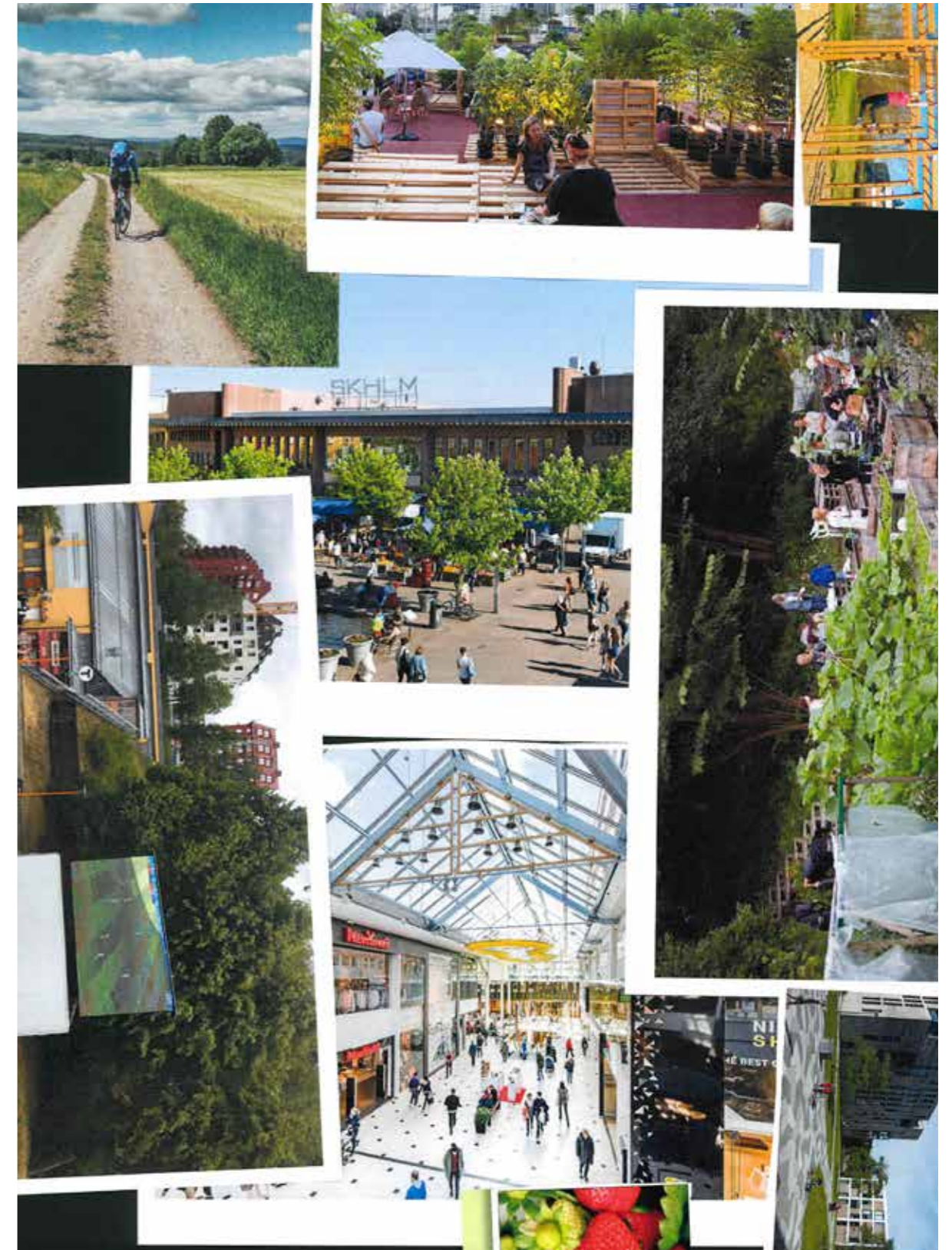
BEFINTLIGA VÄRDEN

- Centrum har en strategisk placering
- Stort utbud i centrum, variation bland verksamheterna
- Hubben är en mötesplats för alla och mycket uppskattad
- Gröna och öppna ytor i parken
- Parkeringsplatser nära centrum
- Isbana bakom hubben

BEFINTLIGA BRISTER

- Byggnaderna har flera mörka baksidor möjliggör skumma aktiviteter
- Hovsjö centrum har dåligt rykte

VERKSAMHETER FRAMTIDENS CENTRUM I HOVSJÖ

Hovsjö centrumets verksamheter tog fram collage där de visar inspiration för hur centrum kan utvecklas.

FASTIGHETSÄGARE

METOD

Datum: 4 december 2018

Deltagare: 9 st

Från: Månsbro fastigheter, Weda Fastigheter, Telge Fastigheter, Telge Hovsjö, Telge Bostäder, Samhällsbyggnadskontoret i Södertälje kommun.

Workshopen skedde i Hovsjö Hub och bestod av tre aktiviteter:

1-Brainstorm

Deltagarna fick individuellt brainstorming kring vad Hovsjö har för kvaliteter och vilka framtida utmaningar som finns.

2- SWOT-analys

Deltagarna delades in i mindre grupper och fick tillsammans göra tre SWOT-analyser. En över dagens Hovsjö, en över Hovsjö om tio år och en över Hovsjö 2036. I en SWOT-analys identifierar man svagheter, styrkor, möjligheter och hot. Sessionen avslutades med att grupperna fick redovisa vad de kommit fram till.

3- Löpsedel för Hovsjö 2036

Deltagarna fick gruppvis skapa en Löpsedel för Hovsjö 2036 och ta fram och fundera kring vad som skulle kunna vara en uppseendeväckande nyhet år 2036.

RESULTAT

BEFINTLIGA VÄRDEN

- Stora ytor
- Nära till rekreationsområden, centrum, livs, apotek, skola, kyrka
- Trafikseparerad stadsplan
- Stora ytor ger möjligheter till aktiviteter som fotboll, odling och picknick
- Stora utvecklingsmöjligheter
- Bostadsgårdarna
- Radhus kompletterar lägenhetsbeståndet
- Koloniträdgårdarna
- Många kulturer finns representerade

BEFINTLIGA BRISTER

- Avsaknad av samarbete och gemensam framtidsvision bland fastighetsägarna i Hovsjö

- Lågt utbud av fritidsaktiviteter
- Området är slitet och behöver rustas upp
- Dåligt rykte på grund av kriminalitet i området, bilbränder och rekrytering av unga till kriminella gäng m.m.
- Separerat från övriga Södertälje
- Området är socio-ekonomiskt utsatt
- Begränsad möjlighet till att göra bostadskarriär inom Hovsjö
- Fastighetsvärdar och fastighetsskötare upplever att boende i vissa fastigheter har varit hotfulla
- Liten diversitet bland fastighetsägare vilket leder till snedvridna investeringsmöjligheter
- Kommunpolitiken behöver ta mer ansvar i Hovsjö
- Politiker bör lyssna till investeringsrelaterade frågor
- Brist i kommunikationen mellan fastighetsägare och kommunen
- Kollektivtrafiken upplevs inte stöda det behov som finns
- En plattform saknas där alla kan prata om sina projekt och visioner
- Antalet arbetsplatser inom Hovsjö är begränsat och behov av bättre koppling till större arbetsplatser utanför området behövs

HOVSJÖ I FRAMTIDEN

- Kollektivtrafiken underlättar för Hovsjöbornas vardagsliv med täta turer till viktiga målpunkter
- Fler bostäder i centrum
- En aktivitetspark med lekplats, parkour, beachvolley, platser att umgås på och scen

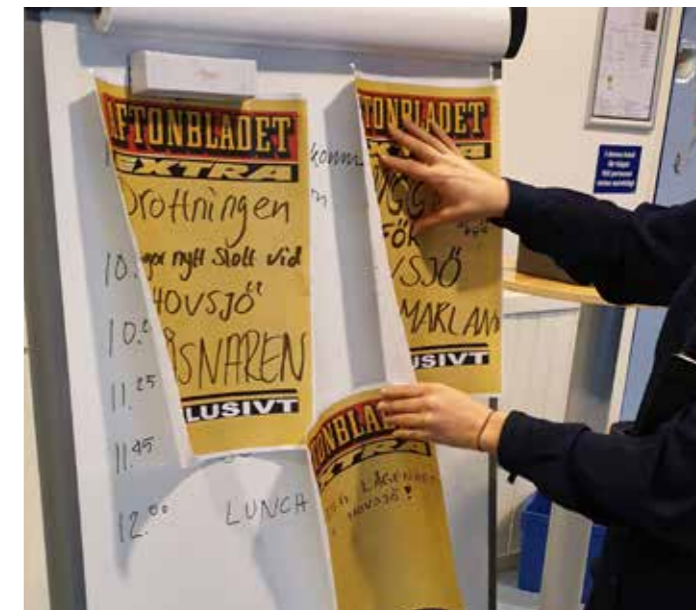

- Blandade boendeformer, upplåtelseformer
- Nya boenden med sjönära läge
- Ett modernt centrum som ägs av olika fastighetsägare som gemensamt förstärker Hovsjös goda rykte
- Nära samarbete mellan verksamheter, fastighetsägare, skola och föreningar
- Hovsjö är välkänt för sitt arbete med miljö och social hållbarhet. Det skulle kunna utvecklas så att boende i Hovsjö kan få möjlighet att odla sin mat på marken och på tak. Nya boendeformer och arkitektur kan stödja den hållbara ekologiska och sociala aspekten i området. Det gör att verksamheter och människor vill flytta hit.
- Hovsjö blir en destination/besöksmål dit besökare från hela Sverige kommer för att uppleva Hovsjös fina natur.
- En välfungerande lokal arbetsmarknad finns (som i sin tur attraherar andra verksamheter att flytta till Hovsjö).

VARDAGSLIV

Fastighetsägarna i Hovsjö har olika bakgrund och har begränsad kontakt med varandra. Telge Hovsjö äger stora delar av bostadshusen och Telge Fastigheter äger skolan och förskolorna. Mindre delar av bostadsbeståndet ägs av privata fastighetsägare, det samma gäller Hovsjö centrum. Södertälje kommun äger största delen av de offentliga ytorna och naturmark.

De är alla överens om att Hovsjö har stora möjligheter att utvecklas men har olika visioner för på vilket sätt, samt hur processen skall gå till. Styrkor som närheten till naturen, Hovsjös läge i kommunen och stora öppna ytor nämner många som en

styrka. Det ger möjligheter till både utbyggnad och attraktivitet genom att utveckla mötesplatser, skapa fler arbetsplatser och attraktiva målpunkter inom området. Att utveckla centrum kan vara ett startskott för en förbättring av hela Hovsjö och ge området ett gott rykte. Idag är arbetslösheten relativt hög inom Hovsjö. Kopplingen till större arbetsplatser kring Södertälje kan förbättras och möjliggöra för fler arbetsmöjligheter.

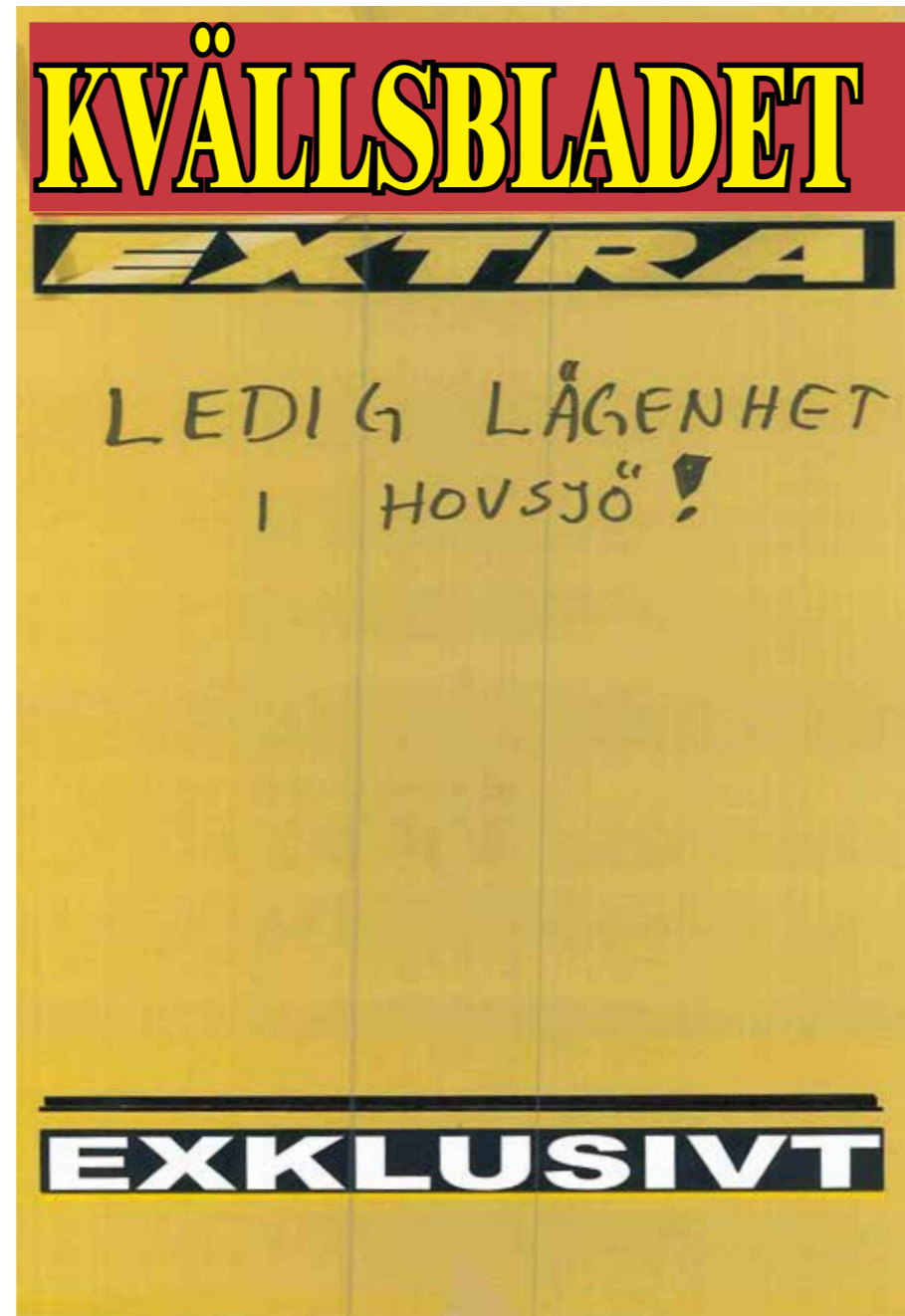
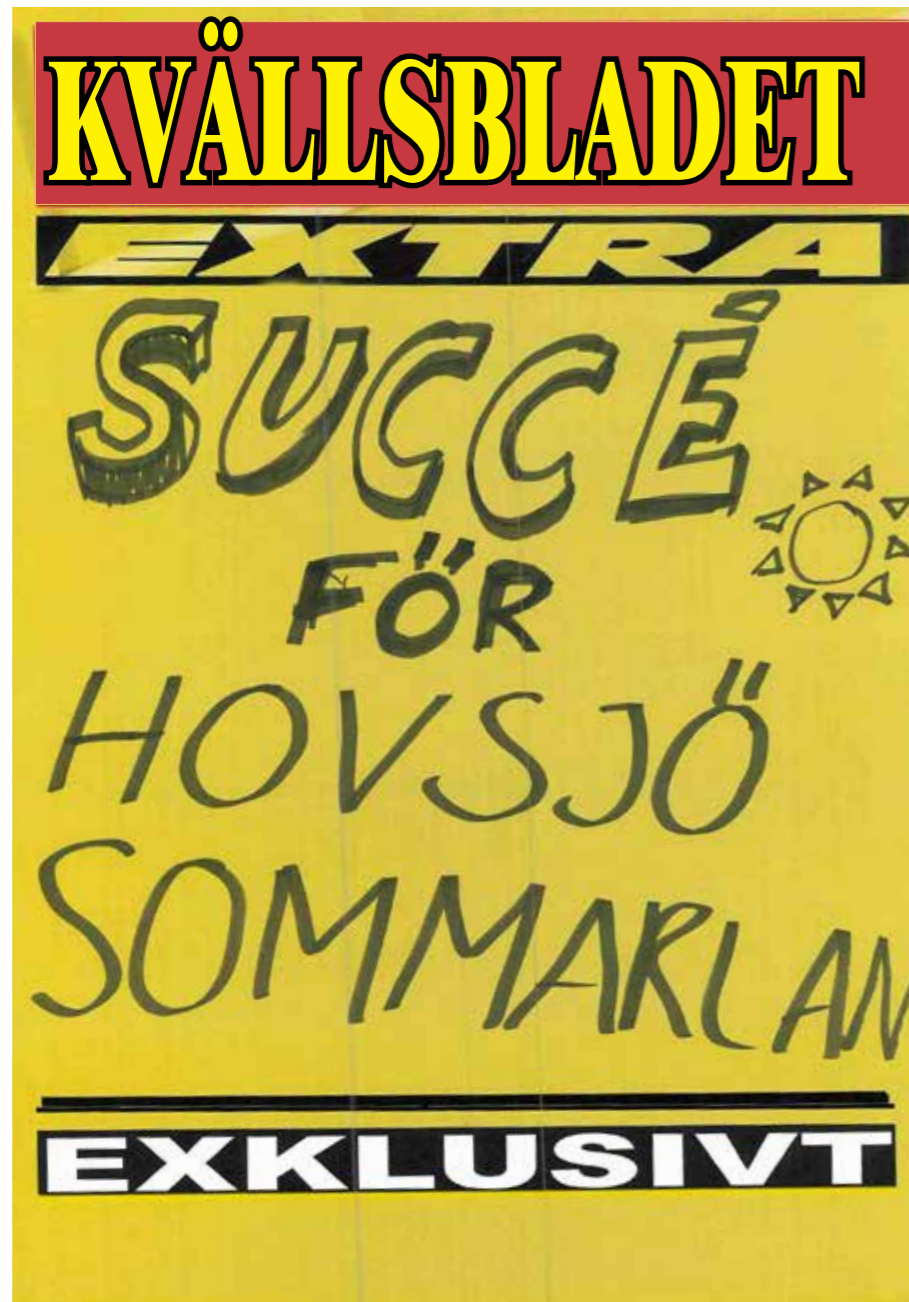
Flera av fastighetsägarna ser fördelar i en utveckling och har en vilja att förbättra Hovsjö. En större diversitet bland boendeformer skulle kunna locka fler att bosätta sig i området och fler investerare. Att förebygga kriminalitet och jobba med sociala frågor nämns som en viktig del av utvecklingsarbetet. Att ta fram en gemensam vision och få till ett bra och välfungerande samarbete mellan fastighetsägare, kommun och politiker är en knäckfråga för vidare arbete med utvecklingsplanerna för Hovsjö.

SLUTSATSER SAMMANFATTNING

- Det råder brist på en gemensam vision mellan fastighetsägarna, tjänstepersoner och politiker
- En gemensam plattform efterfrågas där tankar och visioner kan delas
- Att arbeta med Hovsjös rykte, minska kriminaliteten och jobba med sociala frågor är viktigt för att göra Hovsjö attraktivt, både för boende, verksamheter och investerare
- Kollektivtrafiken kan komma behöva förbättras.
- Hovsjös läge och stora ytor har stor potential för investeringar

FASTIGHETSÄGARE LÖPSEDLAR 2036

Fastighetsägarna gjorde löpsedlar av sina framtidsdrömmar för Hovsjö.

SLUTSATSER

DELTAGANDE I STADSUTVECKLING

Denna dialog har fungerat som ett första steg i att skapa en kontakt och nya nätverk i Hovsjö. Dialogen har omfattat fokusgrupper där deltagandet från unga tjejer, barn i åk 3 och 5, och fastighetsägare har varit stort. Deltagande från verksamheter i centrum och föreningslivet har varit betydligt mindre. I och med att barnkonventionen blir till svensk lag årskiftet 2020 blir det allt viktigare att gruppen barn 0-18 år kommer till tals i stadsutveckling, i arbetet med Hovsjö strukturplan 2036 skulle förskolebarn också behöva involveras för att barnens perspektiv ska anses vara fullständigt täckt.

EN STADSDEL ATT TRIVAS I

Hovsjö beskrivs som en omtyckt stadsdel där de boende trivs. I samtal med barn och unga tjejer framträder att området har en stark egen identitet i förhållande till resten av Södertälje. Bostadsgårdarna är välanvända, populära hos barnen och beskrivs som de platser de oftast leker på. De unga tjejerna tycker inte att det finns några bra platser utomhus att hänga på när de vill träffas, de ses helst hemma eller i någon aktivitet så som El Sistema eller på Hovsjö Hub. Kolonisterna beskriver också området i positiva ordalag med stor potential, bland annat därför att de trivs här och upplever en stolthet över sina koloniområden och de ekologiska satsningar som gjorts.

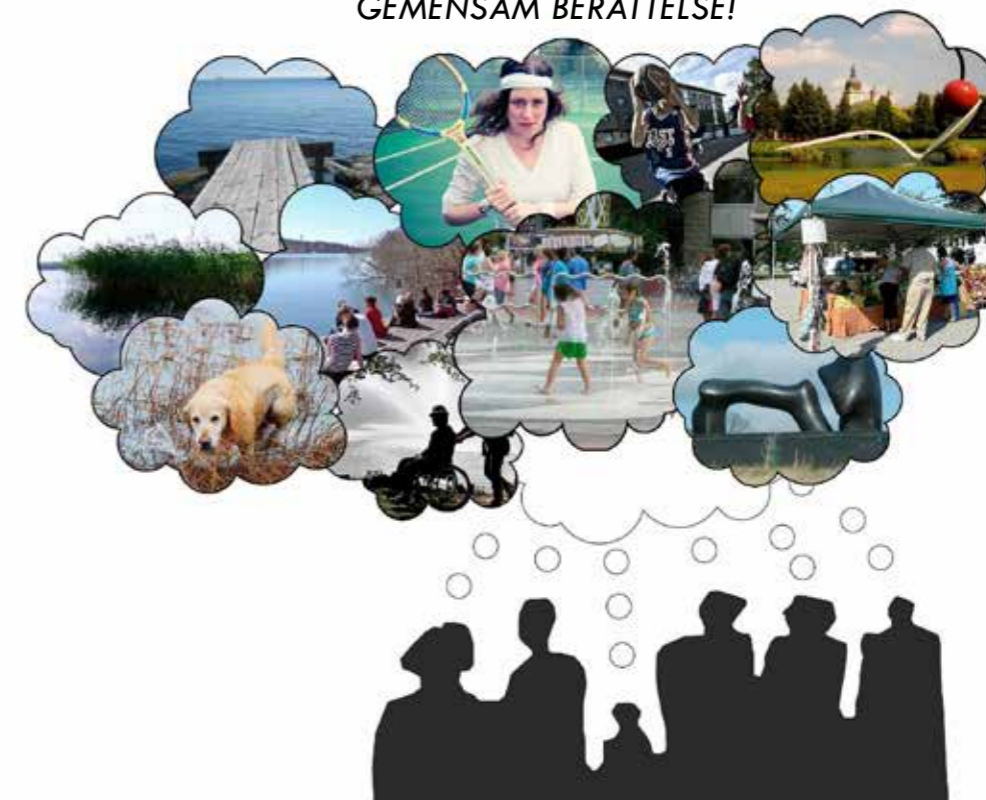
De grupper som har deltagit i de samtal som förts under denna dialogprocess är olika och har olika intressen, men har en gemensam vision att Hovsjö ska utvecklas. Genom en gemensam berättelse kan dessa grupper mötas i sitt mål om Hovsjös framtid. Där har kommunen en viktig roll som en sammanhållande kraft.

OFFENTLIGA RUMMET SOM NYCKEL

De offentliga rummen är bristfälligt i Hovsjö, det saknas mötesplatser och sammanhang att träffas i utöver fotbollsspel. Det saknas lekplatser, platser för häng och umgänge, och ett allmänägt offentligt torg. Hovsjö Hub tycker är uppskattat av många, verksamheten nämns i alla fokusgrupper och erbjuder en social arena som annars inte finns i området och bildar ett nav och socialt sammanhang för många. Hovsjö Hub bildar ett så kallat tredje rum där det är låga mentala trösklar för att komma in och där det är möjligt att vistas gratis, vilket är en stor tillgång och potential för hela Hovsjö. Många grupper kan hitta något som passar dem här, men alla grupper finns inte representerade i samma utsträckning. Som ung kan det upplevas som ett hinder om en grupp du inte själv tillhör tar över en plats, detsamma gäller om du som kvinna upplever att en plats annekteras av t.ex. bara män. Hubben har, trots den tillgång den utgör, begränsningar och kan inte helt ersätta ett välfungerande offentligt rum. Ett bättre fungerande offentligt rum kan komplettera hubbens verksamhet och erbjuda vistelse under dygnets alla timmar, olika stora rum, möjlighet till rörelse, naturpedagogik och sinnesupplevelser. Där bör kunna erbjudas aktiviteter utan öppettider och med än lägre trösklar, och som är utformat för olika grupper. Speciellt är barn, unga och kvinnor i behov av platser att vistas på. En bra fördelning mellan ett offentligt rum som fungerar för vardagsliv med god utformning och som kan användas för events och tillfälliga evenemang skulle ge den bredd som efterfrågas av hovsjöborna och fastighetsägarna.

El Sistema nämns av nästan varje barn och ung tjej, verksamheten är djupt förankrad i Hovsjö och nyttjas av många barn. I förhållande till hubben och skolan utgör den också en viktig part i den sociala samvaron och breddar möjligheterna för ak-

GEMENSAM BERÄTTELSE!

Under en dialog inleds en gemensam berättelse, eller vision, som alla deltagare bidrar till att forma. Med tiden växer berättelsen och formas vidare tillsammans med nya deltagare. Den gemensamma berättelsen blir ett värdefullt medel för att uppnå social hållbarhet och en integrerad process.

tivitet av olika slag. Eftersom verksamheten är gratis så är inte barnens deltagande begränsat utifrån föräldrars ekonomiska möjligheter.

Kaldeiska kyrkan utgör också ett viktigt socialt sammanhang för flera barn och är identitetsskapande. Kyrkan är en stor del av många vardag men upplevs vara placerad lite utanför deras rörelsemönster, vägen är en barriär för dem och de uttrycker en otrygghet vid väggkorsningen.

ATT SKAPA HOVSJÖ TILLSAMMANS

Det finns många bra och viktiga delar av Hovsjös samhälle men kittet dem emellan saknas. Ett fungerande och till tiden anpassat offentligt rum skulle binda samman tillvaron för hovsjöbor och platsens brukare på ett sätt som inte sker idag. Platser för olika typer av lek för barn i olika åldrar kan skapa möjligheter för barn att som små leka på sin bostadsgård och med åldern kunna upptäcka och utforska det offentliga rummet utifrån sin förmåga och lust. Detta skulle utgöra ett kitt mellan Hovsjös tre viktiga beståndsdelar: hemmet med bostadsgårdarna (ett första rum), skolan och arbetet (ett andra rum), och Hovsjö Hub (ett tredje rum) där barnen kan möta sin familj och klasskompisar men också utmanas i att pröva

nytt och möta andra personer i sin vardag. Det offentliga rummet blir ett kitt mellan dessa delar, en gratis plats som varken är bostad eller arbetsplats, men som bidrar till hur vi lever våra liv och leder till andra typer av möten och spontana upptäckter.

Ett torg utgör en central del i varje stadsdel. Om torget i Hovsjö centrum skulle rustas upp och tillföras fler vistelsevärden för barn, unga tjejer och kvinnor skulle det också kunna bidra till att helheten fungerar bättre. Idag vill få personer vistas här men samtidigt är verksamheterna där viktiga för barnen och deras föräldrar. Det efterfrågas ett torg där barn kan vistas och leka medan föräldrar gör ärenden, ett torg där det finns sittbänkar i solen och där personer kan mötas och stanna upp.

Något som lyfts av samtliga fokusgrupper är att det inte finns något i Hovsjö som drar besökare utifrån, allt som sker i stadsdelen är en angelägenhet för de som bor och verkar där. Badet är uppskattat och fint och skulle kunna rustas upp för att bli en sådan plats, men helst vill man se att något utvecklas inne i Hovsjö. En åtgärd som många nämner är att minska nedskräpningen i Hovsjö. För detta krävs både en attitydförändring och förbättring av sophantering med fler och större papperskorgar. Genom fortsatt dialog och arbete på plats kan fler ta del av och förändra sitt beteende.

Gabriella

Gabriella

Snö Sol

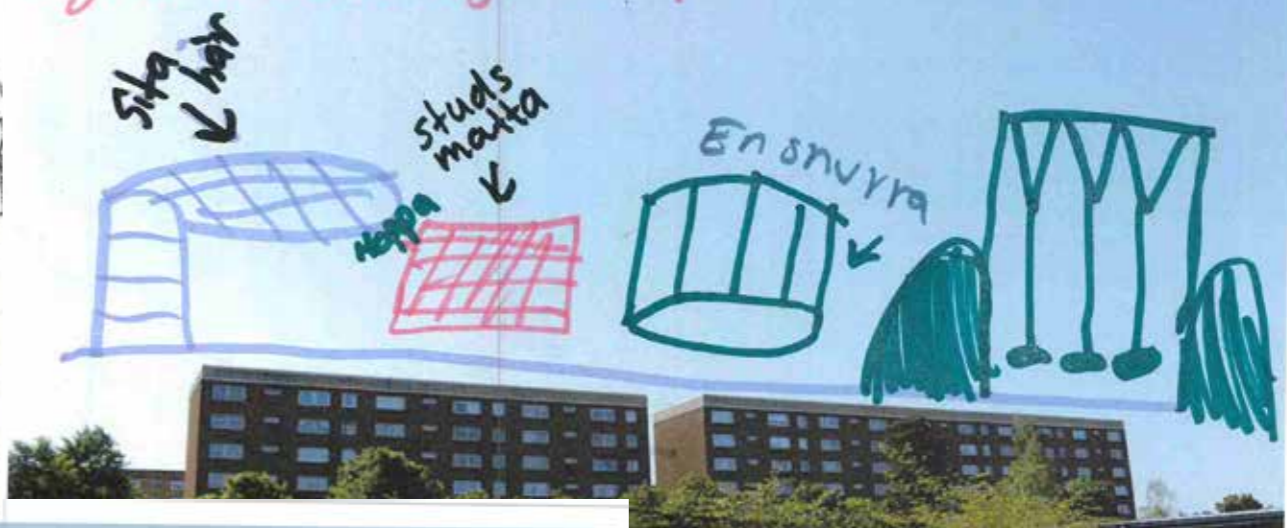

Såga av träden och göra en park istället.

Sita här

studs matta

En snurra

REKOMMENDATIONER OCH MEDSKICK

FORTSATT ARBETE

Hovsjö är en stadsdel där invånarnas engagemang utgör en stor potential. Nedan följer idéer, rekommendationer och förslag på hur Södertälje kommun kan ta till vara på denna potential i sitt stadsutvecklingsarbete. Arbetet kan ske på flera sätt och i flera steg, både stora och små grepp kan komplettera varandra i att skapa en större helhet. Viktigt är att arbetet sker med både krota och långa perspektiv.

Kommunens dialog, närvaro och kontakt med boende, verksamma och fastighetsägare är viktig för fortsatt arbete och bidrar till social tillit och stärkt demokrati. Genom denna dialog har ett nätverk av både individer, föreningar, verksamheter och fastighetsägare skapats som bör värnas och vårdas för fortsatt förtroende.

Dialogen har tagit ett första steg för att hitta eldsjälar, initiera engagemang och identifiera konfliktområden som behöver bearbetas i fortsatt process. För att uppnå en socialt hållbar stadsdel både lokalt och regionalt behöver nästa steg innebära att ta tillvara och fortsätta denna dialog. De som verkar och bor inom området bör kunna påverka stadsbyggandet. Dessutom bör kommunen ta fram en barnkonsekvensanalys som gör en bedömning om hur strukturplanen och fortsatt planering påverkar barnens villkor i staden.

Att de som bor och verkar i området och de som flyttar in blir involverade i stadsutvecklingsprocessen är viktigt för skapandet av en socialt stark stadsdel och bidrar till en känsla av stolthet och en "vi-känsla". Detta leder i förlängningen till att de boende får ett starkare engagemang för sin stadsdel.

Det finns olika metoder för att göra området socialt hållbart över tid. En grundförutsättning är emellertid att någon tar ansvar och driver frågan vidare, där bör kommunen ta en ledande och samordnande roll. Initialt kan en långsiktig och en kortsiktig plan, förslagsvis om 15 och 4 års sikt, upprättas där viktiga aktörer identifieras samt befintliga och möjliga evenemang och händelser tydliggörs.

PLACEMAKING

För det kortsiktiga perspektivet är placemaking en möjlighet för att bygga upp den gemensamma berättelsen under den tid som Hovsjö utvecklas. Placemaking kan utgöra ett framgångsrikt steg i en dialogprocess, som ett sätt att både återkoppla och ta tillvara på engagemang, är att jobba med temporära platser och placemaking. Placemaking är, liksom namnet antyder, ett

sätt att skapa en plats genom att ge den identitet och mening. Genom placemaking kan idéer få fysisk form, utmana personer till samarbete och dialog genom att tillsammans forma och ge plats åt varandra. Placemaking handlar om att genom en process av temporära interventioner i det offentliga rummet, aktiviteter eller evenemang, skapa sammanhållning, stärka nätverken, användningen och tryggheten. Genom placemaking fortsätter dialogen mellan beslutsfattare, verksamma och boende och det är möjligt att "testa" olika lösningar.

SUCCESSIVT STADSBYGGANDE

Utvecklingen av Hovsjö kommer att pågå under flera år. På lång sikt finns det många möjligheter att både förbättra och integrera Hovsjö som en del av Södertälje kommun, och skapa en framgångsrik och socialt integrerad stadsdel. Dialogarbetet har visat på stor potential och engagemang från de boende. Genom subventionerade hyror skulle Hovsjö centrum snabbt kunna få nya verksamheter som lockar personer utifrån och förändras i takt med utbyggnaden. Idéen från verksamheternas fokusgrupp om att t. ex. låta arbetslösa kvinnor med kunskap om matlagning eller hantverk från olika delar av världen öppna verksamheter visar på styrkan i att arbeta med temporära lösningar som kan förändras successivt. Tomma lokaler i området kan nyttjas till temporära verksamheter och vara del i dialogarbetet. Här kan information ges om framtida process med möjlighet att samla in synpunkter och förslag.

En förbättring av de offentliga rummen och utomhusmiljöerna kan också göras successivt. Som en del av placemaking kan t ex möjlighet till odling utvecklas. Intresset hos koloniträdgårdsföreningarna att samarbeta med barn och unga i Hovsjö skulle kunna fångas upp genom kunskapsutbyte och nya möten. På så sätt skapas ny förståelse för varandra och personliga möten och relationer uppstår.

JÄMSTÄLLDHET OCH DEMOKRATI

Hovsjö har stor potential att bli en demokratisk och jämställd stadsdel med engagerade invånare. Genom att initiera dialog med unga tjejer och barn i Hovsjö kan området bli en unik miljö som genomsyras av jämställdhet och trygghet både på kort och lång sikt. Deras självkänsla och tillit till samhället kan

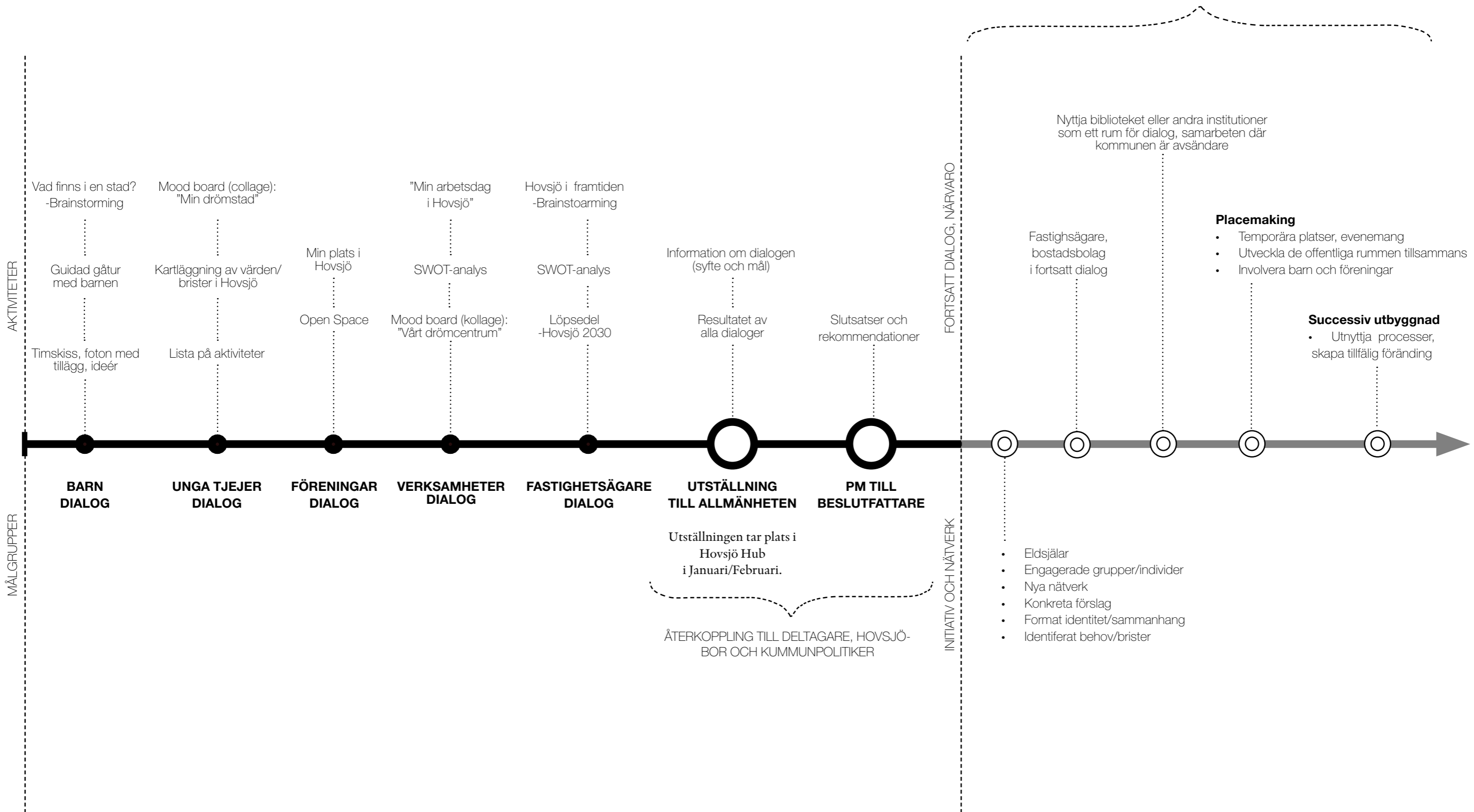

Placemaking kan engagera och bidra till sammanhållningen i ett samhälle, här t.ex. genom att unga tjejer får bidra till det offentliga rummet på ett byggkollo (bild 1), genom att testa platsen (bild 2) och att skapa temporära platser som skapar folkliv (bild 3). Genom stadsodling befolkas det offentliga rummet av en engagerad grupp som regelbundet befolkar och bevisar platsen, fler ögon skapas.

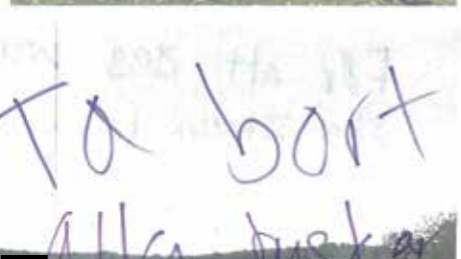
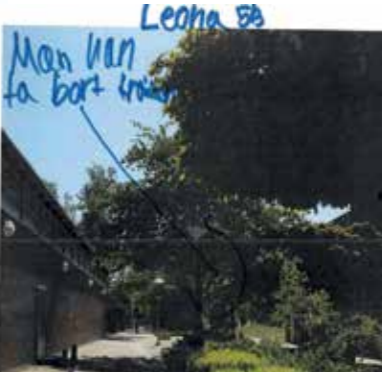
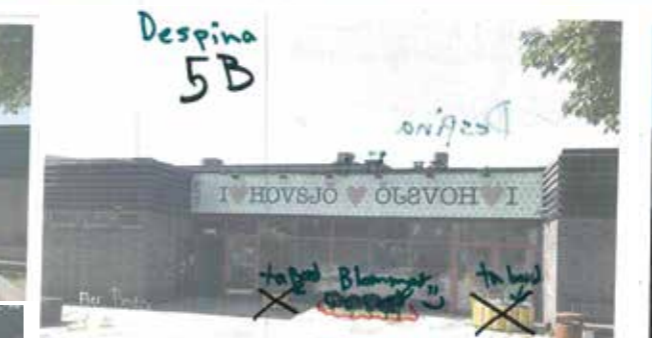
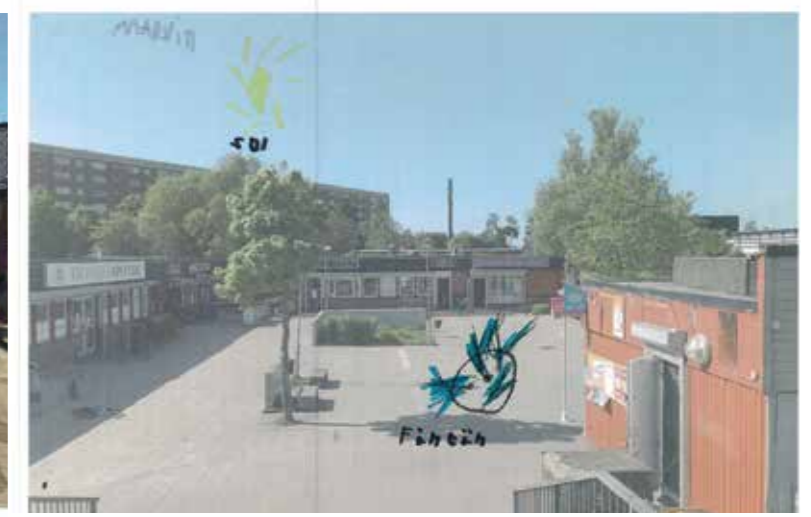
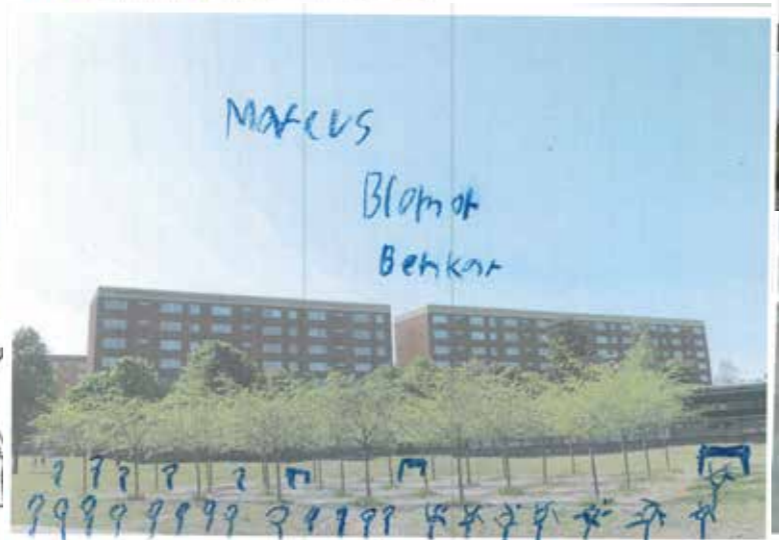
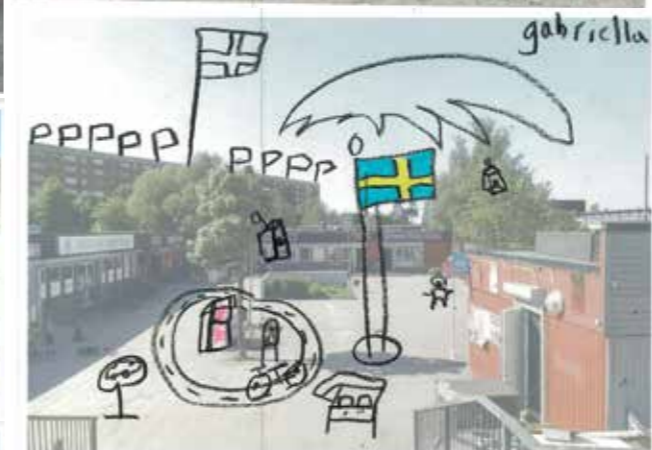
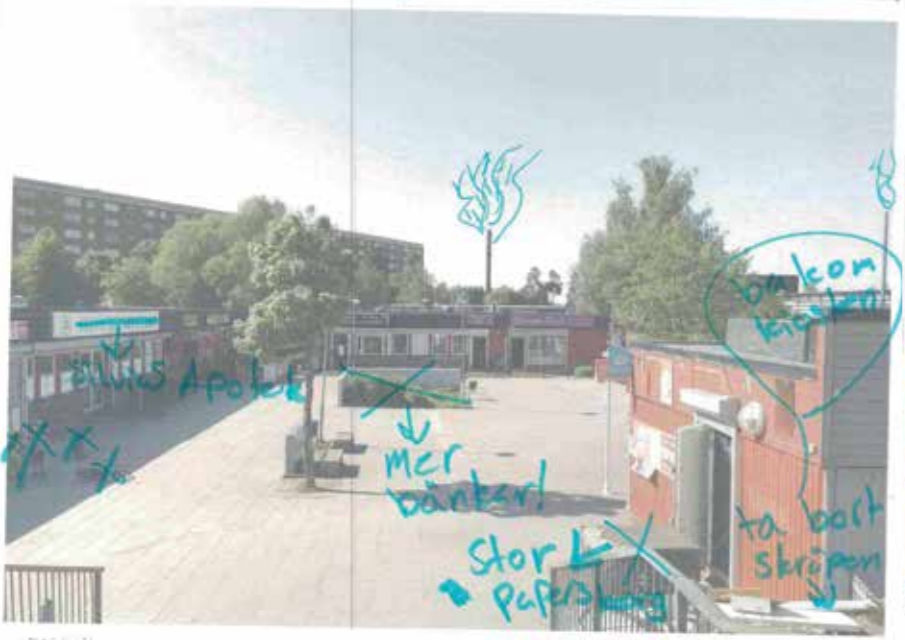
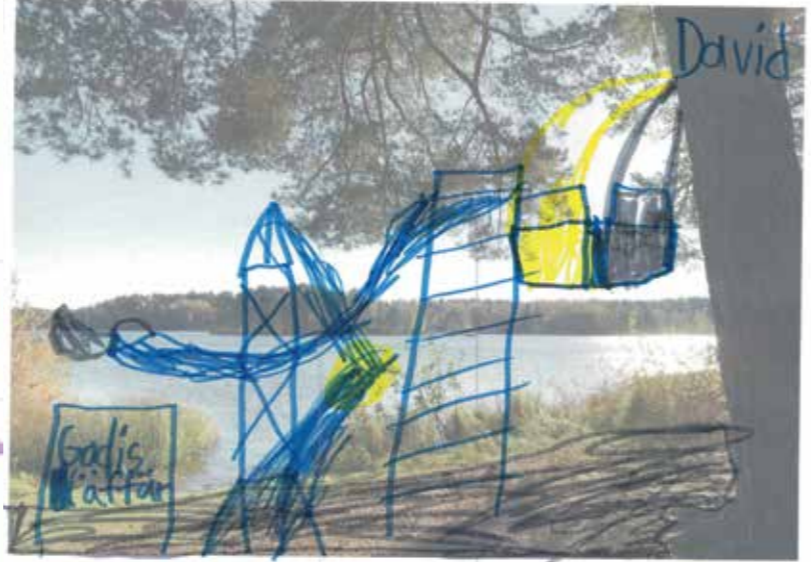
stärkas, vilket ger positiva effekter till samhället i stort. Att arbeta med unga tjejer är ett bra sätt att skapa platser och miljöer för fler grupper. Kontakten med Hovsjöskolan och Hovsjö Hub är viktigt att värna. De har både stark betydelse för många i området och kan samla och mobilisera samhällsgrupper för fortsatt arbete. Genom att t. ex. tillsätta en medborgarbudget öppnas möjligheter upp för att arbeta med barn och unga tjejer i en fortsatt process. En medborgarbudget går ut på att pengar avsätts för att möjliggöra visioner och idéer som kommer direkt

från medborgarna. Att nyttja möjligheter som sommarjobbare och arbetslösa ungdomar i utbyggnaden av de offentliga rummen, med både temporära tillägg och långsiktig förbättring, kan vara ett sätt att skapa en relation till både utbyggnadsprocessen och beslutsfattare och samtidigt ge unga en röst i det fortsatta arbetet.

REKOMMENDATIONER DIALOGPROCESSEN

Bredvid Hovsjö
uteplats är
kan man hänga
håga sänna
och det blir
ett bra ställe

Det är för lite
lampor i Söder-
tälje så att jag
tycker att det
ska finnas flera
lampor i hela
Södertälje
Mirna

Fler parkerings-
platser i Södertälje

Mer parker-
platser är
bara tjejer får
vara i.

Bredvid Hovsjö
uteplats är
kan man hänga
håga sänna
och det blir
ett bra ställe

mer parkerings-
platser
Fler sittplatser
Sittplatser
Mer lekplatser

det skulle vara bra om man
skulle ha fler sittplatser
för barnen i Södertälje
och fler lekplatser för barnen
och ungdomarna

Girl pwr

Jag tycker
att man
borde
ha mera
uteplatser
Adda
@Adda

I ♥ Södertälje

En plats som
man kan
sitta på
det är bra

En plats som
man kan
sitta på
det är bra

Fler parker-
ingar, i hovsjö

En plats som
man kan
sitta på
det är bra

Girl pwr

Jag önskar
att Hovsjö
bygger saker
som har
mer färg
och mer
kvinnliga saker.
Mer kvinnligt!

"The city is not a concrete jungle, it is a human zoo." - Desmond Morris

Jag önskar
att Hovsjö
bygger saker
som har
mer färg
och mer
kvinnliga saker.
Mer kvinnligt!

Blomstra!
GOOD COFFEE

PANS

DONKEN!

Girl pwr

Girl pwr

Jag brukar vara
i skolgården under
sommaren, men
i bibliotek under
vintern.

Tycker också
det borde finnas
ett bibliotek
i Södertälje

Handla ekologiska
och seriska
mat!

Handla ekologiska
och seriska
mat!

"A good city is like a good party. People don't want to leave early." - Jan Gehl

Girl pwr

Girl pwr

#Girl pwr

Girl pwr

Girl pwr

BILAGA FÖRENINGAR

Ämne:

Ströp

Idéer och tankar från dialogen:

Är mycket nedströpsring.
Både vid stranden och
längst vattenet.

Parkeringen används ibland
för dampring.

Två organisationer (Afrika-
grupper, Afghanistan kommittén)
som plockar ströp.

Ungdomar på kommissionen
som summer jobben brukar
hjälpa till.

Ämne:

Folkrörelse - sprida kunskap

Idéer och tankar från dialogen:

Möta ungdomar och barn.

Samarbete biblioteket

Förskolor - egen kolonistott

Fåglar
Odling
Örtagård
Kompostering

Pedagogik

Har försökt ta kontakt
med förskolor, de var
intresserade, men återkom
alltid.

BILAGA FÖRENINGAR

Ämne:

Rabatt område

Idéer och tankar från dialogen:

Det är bara Södertälje som
ger rabatt.

Kolombletter skulle kunna vara
med och marknadsföra

Södertälje

Poängsystem

Det finns t.o.m studiecirklar
som informerar och distansera
detta.

Ämne:

Äppel lund

Idéer och tankar från dialogen:

Personer kan komma
och sponsra med ett
träd. Då tänkte de värnar
om platsen.

Tex. personer från indu-
striområdet mm.

BILAGA FÖRENINGAR

Ämne:

Djurhållning

Idéer och tankar från dialogen:

Djur skulle kunna hålla
öppet och användas
som för att hålla öppet.

Ämne:

Vatten - Lönn

Idéer och tankar från dialogen:

Lite problem med strömlösa
vatten
Särskilt sedan björkarna
trögs ned

Stor fin lönn (200-300 år),
behöver vård.

BILAGA FÖRENINGAR

Ämne:

Blymsning

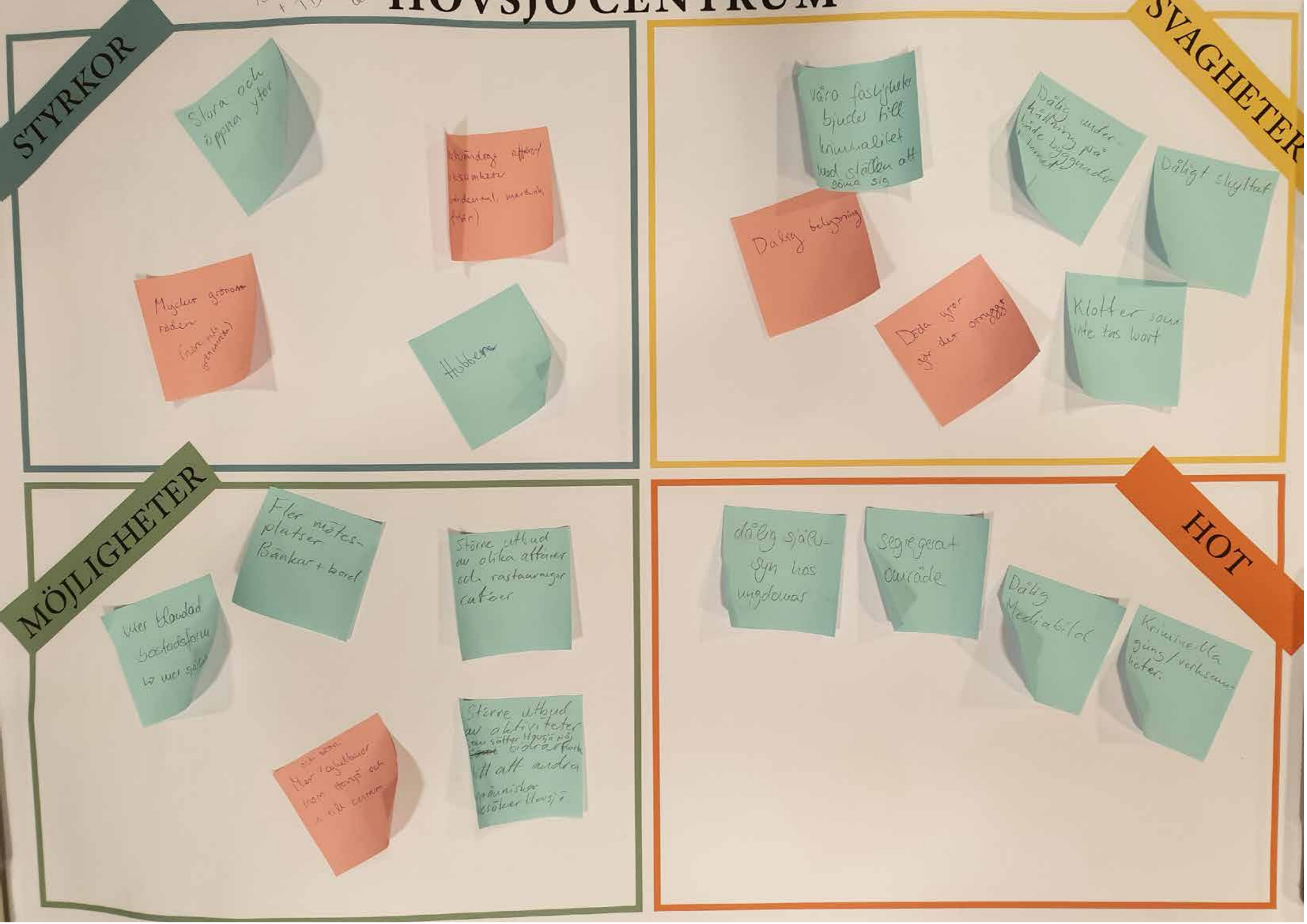
Idéer och tankar från dialogen:

Kan vara en nackdel att
blymsa. Personer kan komma
dit som inte bör vara dit.

BILAGA VERKSAMHETER I HOVSJÖ CENTRUM

SWOT ANALYS

3 GRUPPER

STYRKOR

Stora och öppna ytor

Stor utbud av olika affärer och restauranger (caféer)

Mycket grönområden (från när skolorna)

Hobbena

MÖJLIGHETER

Fler mötesplatser Banker + boret

Mer blandad bebyggelse för att mer sätta

Mer aktiviteter från Hovsjo och i ett centrum

Stor utbud av olika affärer och restauranger (caféer)

Stor utbud av aktiviteter som sätter Hovsjo i centrum och att andra människor söker till sig

SVAGHETER

Väro fastlyst till bjudet till kvaliteten med stället att göra sig

Dålig belysning

Dålig yta för där omgärd

Dålig underhållning på både byggnader

Dåligt skulptat

Klott er som inte tas bort

HOT

dålig syn hos ungdomar

Segregerat område

Dålig Medierabild

Kriminella gäng/verksamheter

STYRKOR

Placering i området

Gömma utrymme

Bra busstråk - bachelior

Bibliotek kyrkan Cafe Restaurang

Strategiska nära stora vägar

Waldemar Tavelbåren

SVAGHETER

Restauranger som inte lockar klienter

Från någon annan sida? & tank!

Från någon annan sida?

Från någon annan sida?

Privatägt centrum

Godt med nytt för området

MÖJLIGHETER

Galleria bilan byggd med trevliga affärer och restauranger

Rum med plats för ungdomar internetcafe

Locka folk utanför hemmet att handla

Ny placering av centrum för privat aff centrum

Lekland med barnpassning

Bra samarbeten mellan fastighetsägare

Plats för alla som vill ha en cafe

Bra kvalitet och snyggt utseende

Toolbox

Stadskontoret

lockad för lokal

HOT

Marktion

Privatägt

Privatägt centrum

Succé all staden vill ha

Marktion

HOVSJO CENTRUM

STYRKOR

GRYM FALAFEL (BARTICKAN)

NÄRA HALLPLATSER

MÄNNEFULD VÄRDETT TILL CENTRUM

ALL KUNSKAP & ERFAREN

FANTASTISK FIK

LET FINNS I HOVSJÖ

PRIVAT & OFFENTLIG SERVICE

BRÄ KOMMUNIKATION

PARKERINGAR (BILLIGA & MÅNGA)

EL SYSTEMA

UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

STORT UTBUD

SVAGHETER

NEDSKRÄPNING

ISBASSÄNGER ANVÄNDS INTE (synd på fin ide)

DÄLIKT UNDERHÅLL

SÄKNAS FÖRBINDELSE TILL ÖSTRA

VÄLKOMMA KOMMUNIKATIONER PÅ KVÄLLARNA

EXTREM FARTDRÄR

MÅNGA BAKSIDOR SVÄRLÄST

OUTNYTTJAT SMULTRON-STÄLLE

FRIST PÅ MIDDAGS-OPTIMISMA

DÄLIKT MED SKYLTAR

OUTNYTTJADE RESURSER (kompetens & erfarenheter)

LITE KONST DET SOM FINNS (HERTA HILFONTSÄTTES TROLIGT VIS UTE NÄR DET BYGGES)

TSAT PÅ ION OCH FUNKTIONELLT

BILBARRIKÄR

MÖJLIGHETER

KAN BLI SÖDERÅLJES PARCER GRÖNT, VATTEN AKTIVITETER & VATTEN

MÖJLIGHET BÄTTRE UTMUNNINGS PENDING KONTAKT SÖDER ÅLJA

Utnyttja närheten till naturen - utöver "min natur"

BÄTTRE VATTENKONTAKT SÖMNA UPP MOT MÅNAREN "MIN SJÖ"

MUSIKENS HUS SOM PLACERAS I HOVSJÖ

VERKSAMHETER > ARBETSPLATSER TILL KVINNOR

Nära de små butikerna

MATERIAL-BUTIKER

MATEN RESTAURANG MED GOD HEMLAGAD MAT

Bygga små butiker bredvid vatten i en sällsynt och utlyst stuga. Kan de som inte vill göra en så stor butik för handverk som går att göra och utställa dem på små butiker.

HOT

BRIST PÅ PENGAR I NTRESSE ENGAGEMANG

RYKTE

BRIST PÅ TILLITSBYGGGE

BRIST PÅ MEDSKAPANDE

TOP DOWN

BRIST PÅ SKÖTSEL & DRIFT AV NYTT

BRIST PÅ INVESTERINGS-VILJA PÅ RYKTE

CENTRIFIERING - VILKA FLYTTAR IN? - HÖR RISK TVINNAS BURT

BILAGA FASTIGHETSÄGARE

SWOT ANALYS

3 GRUPPER

HOVSJÖ CENTRUM IDAG

HOVSJÖ CENTRUM IDAG

STYRKOR

Stora ytor (Möjlighet till ett ggrnare och tydligare förhållande)
Närhet till naturen (Mörnaren)
Tras i grunden

SVAGHETER

Ensidig upplåtelseform (hyresrätt)
Ensidig befolkningssammansättning
Hög arbetslöshet
Däris tillgänglighet till S-centrum (kommunikationer)
infrastruktur
cykel

MÖJLIGHETER

Nyttja befolkning (f. ex. fastighetsbolag)

HOT

- Explorering kan ta bort värden i form av stora ytor och utbredda
- Låga nivåer kan öka

HOVSJÖ CENTRUM IDAG

GRUPP 5

TYR KOR

HUB
NATUR
PARKEN
PLAN

REGIONALT NÄRBYGGET
ATTRAKTIVT LÄGE
KVALITET
INFRASTRUKTUR

Från Marknaden

- x Allmänhetens m. lokal, privat, beaktning av bostäder
- x Bättre centrum med fler bostäder
- x Öppen & rekreativ miljö
- x Garage utbyggda till garage m. bostäder i ett omgärade
- x Gör mer rekreativ miljö
- x Ombyggnad görs
- x Hållbar & friskt område
- x "Mer effektivt & inte bara "parker" & ett uttryck

SMÅ BYGGHERRAR, SMÅ BRF
> BEGRÄNSAD INVESTERINGS PÅVERKAN
MÖJLIGHETER

SVAGHETER

MÖJLIGHETER

CENTRUM - FORTSÄTTNING MED BOSTÄDER
IN NÄRINGS LIVSUTVECKLING + ARBETSMARKNAD

- + KONKURRENS
- + BÄTTRE FÖRUTSÄTTNING
- + LÄGGENOMSTRUKTUR
- + ÖKT TRYCK
- + FÖRRE ETTMÖJLIGHET
- + FLEXIBLA VÄRDE OCH FLEXIBLA ARBETEN
- + KVALITÄTSPÅVERKAN
- LOKAL / LÄNDEL
- + Lokala aktörer och ETTMÖJLIGHET

LOKALT HÖR FÖRSTÄNDELSE
KONKURRENS OCH
KVALITÄT FUNKTION
LOKAL ARBETSMARKNAD

KRIMINALITET > RYKTE
NEDSKRÄPNING <-> SJÄLVBILD
RELATION TILL NATUREN
BRIST SAMSYN
PLANERING - LÅNG SIKT
INVESTERINGSMÖJLIGHET

HOT

* FLER FÖRVARVSARBETANDE
FLYTTAR UT
* BOKST PÅ SAMARBETE
* BOKST PÅ SAMARBETE
* BOKST PÅ SAMARBETE
* BOKST PÅ SAMARBETE
* BOKST PÅ SAMARBETE

LÄNKSAMT HÖR OCH SAMARBETE
OCH POLITISKA BEKÄM
KÄM OCH POLITISKA BEKÄM
OSÄKER FÖRUTSÄTTNING

HOVSJÖ CENTRUM IDAG

SVAGHETER

Isolerings
Ekonomiskt utsatt
Bostadskarriär bristfällig
Tar inte ansvar för sitt område (Jag betalar hyran)
Bron över bussgatan
Påtryckningar från boende på personal

Sjöläge (få nya bostäder)

Kvalitet idag

Hubbn
Gårdarna (boende)
Fontän
Människan
Käglanernas utformning
Rackas inblandat i byggnaden
Kedans trädgårdar
Foskolan
Skola
Vårdcentral mm.

Planering för nya bostäder, finns tomter att bygga på.

Bef Garage byggs om för stadskaraktär.

Personal bor i närheten i fastigheterna

Köpa loss centrum

Lösa inpendlare att flytta till Hovsjö

HOT

Kriminella

Bar.

Rekrytering av unga

Bilbränder

Centrumägaren

MÖJLIGHETER

STOR

BILAGA FASTIGHETSÄGARE

SWOT ANALYS

3 GRUPPER

HOVSJÖ CENTRUM OM 10 ÅR

HÖVSJO CENTRUM OM TIO ÅR

STYRKOR

Bättre rykte
Blandade upplätesformer
förbättrad befolkningdynamik (mer blandad)
Inflyttning av arbetstillfällen

SVAGHETER

MÖJLIGHETER

Blandade ägare, ~~och~~ mer privata
Mer utvecklat centrum
Göra området attraktivt
Stadsodling

HOT

- Bedöms som attraktivt boende
- kriminalitet, arbetslöshet

HOVSJÖ CENTRUM OM TIO AR

STYRKOR

Gemensamt långsiktigt planeringsarbete
med fokus på politik, näringsliv
beslut krävs legitimerande och ansvarstiedeln,
styrrelseeffektivt krävs förståelse för utbud

SVAGHETER

OTYDLIGHET I PRIORITERINGAR

BRIST PÅ BOSTADSPOLITIK
→ DYRT MED NYBYGGNATION

RÄTT BOSTÄDER (UNDERSÖKNING)
(KRÄVS)

BRIST ARB. PLATSER
MATCHNING

DRA GÅRE BEHOVS > MÄLPUNKTER

MATCHAR DET DESTINATIONS-
ÖNSKEMÅLET?
RESMÖNSTER

SVAGHETER

E20

ETAPP 2 + 3

HOVSJÖ CENTRUM

ATTRAKTIVT KOLLEKTIVTRESMÖNSTER

BEVANDRE

749 MET STÅCKHÅLLIG BIKETT

JOANNA SOM ARBETSPLATS
→ KÄLLOR TILL DEFINIERA / ANVÄNDNING

ABC - STAD

ATTRAKTIVT BEVANDRE

NULÄGET BEVANDRE

E20

MATCHING (LÖPPLÅN)
(KOLLEKTIVRESMÖNSTER)

HOT

KÄLLOR TILL ANVÄNDNING ARB. PLATSER
SYNLIGHETEN BEF. ANVÄNDNING
& KOPPLA

HÖVSJÖ CENTRUM OM TIO ÅR

STYRKOR

Fastighetsägarna samarbetar väl
 Tälje Hövsjö säljer 700 lgh till annan ägare
 Modernt centrum
 Braaade karriär
 Lite ståtset delar i olika delar
 Samarbeta verksamhet / skola / FÄ

SVAGHETER

Lite ståtset delar i olika delar
 Däcket utnyttjade ytor (parkeringar)
 Konjunktur
 Strukturplanen inte igångsatt
 Investeringsspengar saknas.
 Politiska beslut
 Arkitekt från 80- och 90-talet
 Nya boendena inte färdigställda

MÖJLIGHETER

Tälje Hövsjö säljer 700 lgh till annan ägare
 Fä ståtsetarna lgh som bryr sig om sitt område
 Bra skola
 Bra förskolor
 x Förvar diskussioner med utflyttare / problem
 tillsammans med alla parter som varit i Hövsjö
 privat + offentlig
 Se till att folk inte flyttar

HOT

Centrumägare
 Kommunella
 Bus
 Relänterningar är yngre
 Tomställda lokaler / lgh.
 Investeringsspengar saknas
 Politiska beslut.

BILAGA FASTIGHETSÄGARE

SWOT ANALYS

3 GRUPPER

HOVSJÖ CENTRUM ÅR 2036

HOVSJÖ CENTRUM 2036

STYRKOR

Mer stolt över området
Blandade upplägningsformer, ger möjlighet till bostadsbarrier
Befolkning med höga inkomster

SVAGHETER

Mindre rekreativområden

MÖJLIGHETER

Möjlighet att utveckla centrum
kunna skapa ny skapelse
Stadsodling

HOT

kvinnlighet
hög förtäring
mixerad befolkning
mer varierad befolkningsstruktur

HOVSJÖ CENTRUM 2036

STYRKOR

Länarna till Masnaren
Strukturer planen börjar få genomslag
Blandade boende former
Stockholms/mätardelens arbetsmarknad
Förbifarten
Skarsta
Nytt centrum
Annan trafik från E20
Bättre kommunikation till Skarsta kommun,
Östertälje/pendel i
Härnäs "Sjöl"

SVAGHETER

Bronsklossar

MÖJLIGHETER

Inpendling
Locka till sig nya boende via inpendling
Behålla de som bor att jobba i Östertälje.
Attraktiva företag

HOT

Befolkningsökningstakten minskar
Inkomtklyftor
Arbetslöshet
Nedläggning av Skarsta
Centrumägaren

HOVSJÖ CENTRUM 2036

GRP 3

STYRKOR

FÖR ARBETAR MED HVBSEN
FRIMOSYRER
FRÄMINGSLINN
TRYLLHETSFRÅGOR
MÅLPUNKTER FÖR
TYDLIGA CENTRUM,
MÄNSKAREN
/NATUREN

SÄMPANIERING > NEMILJÖ
> SOCIALA ÅTGÄRDER

DÄ FÖRUTAN VI TILLBYGG
VAD VÄRKA RAKEN
FÖR SVARNA FÖR KÄTTA
ÄR GENOMSLITT

SVAGHETER

HILLD BILAR KRAS
SÄ ÄR VI ^{REND} FELD
BOMONDE AV BIL / SÄKERHET
HUR ÄR FÖR VÄGGHET ATT FUNKA

MÖJLIGHETER

Gods kollektivt utbud ÄVEN HÖR
SPÄNNIS
/
NÄRDRAGET
TRASS LITON
PLANBOK

HOT

PLANEN
{ INTE KLART / COÖPERAT
TOTT GRÄNSKÄTT / SEG /
INOM TIDEN RISK INVESTERING

VILKA NYA AKTÖRER?

SL

